

Hibru Dabeba Tolali Pas Hasia nedebo tau sabo po

Te e pas nogi Hibru, te nogi page e dao: te pas bidi me deligo aseani te Godigo po wali pabo hani me deli augwa konealubo homu tagalainu ebaso, te haniba aseai pas dao. Magi baso meni, te bidi hani mebago augwali aiyaba elaluama, te augwaliba sege mani. Te Hibru po wabo Juda hani we bidi dabe, augwalibolo bidi me deligo e pas aseana tolali. Dego e pas aseaniwe, te dago konebeo, agai aga nogi e pas tomode asebeo. Tama augwali te Juda we bidi bidali goli, augwaligo te Kraisde gesi wiegi yai po odama, tama te Krais wali pabo we bidi hani pedelali. Tama e pas aseani bidi agai augwaliba te genuai po peni page sela ola mani. Te pogo me deli e dao. (1) Te Jisas Krais aga te wiegi yai mu tama, te Godigo Ogwa dao. Te Jisas e tode bidali sogo, agade te sege hauwa me dene dali tolali, tama te tiali kolesagade Godigo Jisas te polalubo bidi mu pedalumainu elama, te we bidi dabe augwali tau sali. Te po te Dai 2:10 tede elalubao. Te bidi Jisas agai te Juda dabego polobadu elaluali nai tigidali aiyaba mu elaluai dao. Krais agai te ensel mobo bidi dabe me, te bidi Moses me, te bidi Arongo hani pris bidi se ebo me, te bidi Melkisedek me, te tigidaligo nogi te Godigo Ogwa Jisas Kraiso nogigo ela solama aiyaba elaluali. (2) Godigo digi Jisas sa munama, te pris sesemane sogo bidimainu yali, tama agai te Juda pris bidali

bidi dabe aiyaba elaluai dao. (3) Jisas te dagalude polalubo pris me bidadu pidu bidaibao. Tama agai te agaba konealubo homu daꝥ wabo we bidi ma dobola sobaso, te usu yaibao. Te bidi Mosesgo lotu po ola mayu pusali bomu yai po dabe, te Jisasgo yabo se ola mabo se ebo kolesaga naga yali.

Te pasgo te we bidi augwaligo konealubo homu daꝥ walobo po aseani, tama agai te polobadu bidali Israel we bidi dabego boma pai konealubo po daꝥ wali te po te Dai 11 tede hauwa elalubao. Agai tame po wali, te mena tiwai segego augwali gegebaso, te augwa konealubo po daꝥ ola selama elaludu te augwa isiboba usu nubaso, te usu dao. Augwaligo te Jisasba naga tonono elalua pedu te agai kolesaga wali pobaso da, teda tebogo te augwalide tolobo sege me dene te dagala sawaibao. Tama tibaso, augwali aga dali homugo keꝥ pai we bidi mu bidaꝥ, e pas aseani bidigo te po obao.

Jisasgo te ensel dabe aiyaba elaluali

(Dai 1–2)

Godigo Ogwago po dabolo mani

¹ Te polobadu mu hauwa sogo me, te haniani kolesaga hauwago me, te Godigo agai po pusali bidi profet dabego pedauwalidu agai po meba te dago waꝥ dabebolo mena mena pai dao. ² Tiali goli megie sogo da, te nosali pedalobo sogo tiwai mu yali, te Godigo aga Ogwago pedauwalidu agai po dabolo pusai dao. Te aga Ogwago nogogo me

te Godigo te tɔ dali dagalu dali te tigidali nai nigai dao. Tama Godigo agai te tigidali nai nosali somainogo aga sa muai. ³ Te Ogwa agai te Godigo wiegi wiegi yai homu kolesaga te dabolo hania ola mabo bidi dao, tama aga te God tiwai gagawai mu tama. Agai po da te genuai bomo elalubo, tama te bomai pogo agai te tigidali bidibo nai me bidaluao odubadi tama te bidalubo dao. Agai te we bidigo seḡe sali sela saḡo se te silama, tama megi da te Tigidali Bomo Elalubo Tuni Bidi, te God dolo nogo badu dulalubao, aga genuai bidi mu dao.

Te Godigo Ogwago nogigo te ensel mobo bidi dabego nogi aiyaba elalubo dao

⁴ Te aga Ayade sali nogigo te ensel mobo bidi dabego nogi te aiyaba elaluama, tama wiegi yai mu yali. Tama tiwai yaligo da, aga digi te mobo bidi ensel dabe augwaligo Genuai Bidi mu pedalama, tama augwali aga dologoba pali.

⁵ Magi baso meni. Polobadu Godigo aga Ogwa dali te po wai,

“Nage eno Ogwa dao. Megi tama ena digi nago
Aya

pedalomainogo yai.”

Tama agai po ma wai,

“Te ena digi agai Aya bidiyu,

tama aga te eno Ogwa bidaibao.”*

Te me sogo Godigo te po si te ensel mobo bidi me deli dali wai dawē? Menio. ⁶ Tiali goli agai aga gomunai Ogwa te e tɔba tamadi tagala palobo sogo tama agai te po wai,

* **1:5:** 2 Sml 7:14; 1 Sto 17:13; Tib 2:7

“Tigidali eno se ebo ensel mobo bidi dabe, dage kidu sugunama, tama dagego aga nogi ugwaba sao,” wali. *

⁷ Tama God agai te ensel bidi dabe augwalide te po wai,

“Godigo te aga ensel mobo bidi dabe augwali te wali tiwai pedalomainogo ilibo dao.

Te agai aga se ebo bidi dabe augwali te moni posolo ebo sia tiwai pedalomainogo ilibo dao.”*

⁸ Tiali goli aga Ogwabolo agai te tiwai po wai, “Nage God dao, nage tuni bidi sesemane sogo bidada

peyu, bidada paibao.

Nago naga we bidi te doloba pai kolesagago tonalubo

dao, tama te kolesaga naga ebode nago genuai wiegi yai nogi elalubao.

⁹ Nago te doloba pai kolesaga ebo te godolo mu eyu, tama te bomu yai po sela sabo te nago hagela mu ebo dao.

Tama tibaso, ena nago God bidiyu, tama eno nago nogi ugwaba somainogo eyu, te wel nago toboluba gelali, tama tebogo nage te wiegi yai homu pemene ilali.

Te naga hai namu dabe augwaligo te nago wiegi yai

homu pemene ebo tiwai me egobeo.” *

¹⁰ Tama agai po agabolo ma weyu te po wai, “Genuai Bidi, polobadu mu nago e to nigi lama tama aga bomu elalubao. Te dagalu me, te naga

* **1:6:** Bom 32:43 * **1:7:** Tib 104:4 * **1:9:** Tib 45:6-7

nogogo nigai.

¹¹ Te dagalu de tɔ si te tigidali dolaibao, tiali goli nage da me dologobeo. Menio. Nage da sesemane sogo bidaibao.

Te dagalu de tɔ si da te tigidali te badia paibao, te poloba ugwa badia pai tiwai yaibao.

¹² Te nago augwali pedeyu, te bidigo badia pai ugwa pedebo tiwai yaibao.

Te nago augwali hasegeleyu, te bidigo ugwa hasegelebo tiwai yaibao.

Tiali goli, nage da, tama naga bidibo dao. Nage me hasegelegobeo.

Tama nage bidibo sogo te munu me siligobeo.”*

¹³ Polobadu Godigo te po wai,

“Nage genuai bidi ena dali hodobo bidimainogo eyu,

tama eno dolo nogo badu duayao.

Tama dualubadi, te eno nago boi bidi dabe augwali

te nago saḡa dologoba muaibao.” *

Tiali goli me sogo Godigo te po te ensel mobo bidi me deli dali waliwe? Menio. ¹⁴ Te ensel mobo bidi dabe augwali da, te noma bidi, tama augwaligo te Godigo se ebo dao. Te Godigo augwali tagala palaibao, te aga augwaligo seḡe sali sela sanama ma sainogo ebo we bidi dabe tau somainogo tebo dao.

2

Godigo da ma sali, te genuai se mu dao

* **1:12:** Tib 102:25-27 * **1:13:** Tib 110:1

¹ Te Godigo Ogwago genuai nogigo te ensel mobo bidi dabego nogi aiyaba elalualigo da, teda dago te dago odali mu po tagalaidali weyu, dago ma bomonama tama te odali po homugo bugagia daꝓ ola sao. ² Magi baso meni. Polobadu Godigo po meba te ensel mobo bidi dabebolo pusama, tama augwaligo te we bidibolo ma pusali. Tama pusama, tama te po Godigo bomonama bugagia daꝓ walali. Tama tiyu, tama bidigo te po bolama tama te po sela saꝓwani bidi tigidali, augwali te dwai dene mu te augwa yali dwai kolesaga usu nama sai dao. ³ Tiali goli megı da, Godigo da ma sabo se yali, tama agai te se yali te genuai nai mu dao. Tama tibaso, dago Godigo te se yali po oda tagalama tudiba muani da, teda da wi peyu, tama te dwai se yalide te dene sabo se te mena tama geda saibawe? Te usu munu egobeo. Hasia Genuai Bidigo digi po pusuyu, tama agai da ma saibao homu yai. Tama agai po odali bidi dabe augwaligo dabolo te po mu po naga dao hania ola mawai dao. ⁴ Tama ebadi, God me agai te po te haniani bomai sego me tama agai haniani bomo yai idualigo te po mu po dao dabolo hania ola mani. Tama tiyu, agai te Mobo Bidigo olo mabo haniani wiegi yai se ebo kolesaga te we bidi dabe augwaliba dobayali, te God aga digi homugo tama taii.

Te da ma sali se yali tuni bidi jisas dao

⁵ Eno megı asebo po, te we bidigo gesi kolesaga eyu bidibo te nosali pedalabo po obao. Godigo te ensel mobo bidi dabego te kolesaga ebo dodolama tonalumainogo teba me mubeo.

Menio. ⁶ Te Godigo po bukude aseani po me delide te bidi me deligo te po pusai,
“God, bidi dabe augwali te magi nai da weyu,
tama
nago augwali homugo konebo dawē?
Magi baso nago augwali tonalubo dawē? Aug-
wali
tode bidibo bage naga dao.

⁷ Te osogo naga, nago augwali te ensel mobo bidi dabe augwali dologoba muai.
Nago augwalibolo genuai bomo me, genuai nogi mawai, tama te kolesagago nago augwaligo nogi ugwaba sai.

⁸ Nago te tigidali nai augwali dologoba muani, te nai tigidali augwaligo tonalumainogo tiai.”*
Awe, Godigo te tigidali nai bidi dologoba mu-
nama elalui. Tama agai te nai me deli te olo me augwali dologode elalumainogo me ebeo. Tiali goli megī dago me susabadi digi te tigidali nai bidi dologode elalubeo. Menio. ⁹ Tiali goli dago Jisas konebao. Polobadu osogo naga Godigo aga nogi te mobo bidi ensel dabego nogi dologode bidimainogo ilali, te Godigo wiegi yai homu eyu, te olo mu tau sabo kolesaga pedalomainogo me te tigidali bidi tau siyu isainogo tiai. Agai te dene tolama isali, tama Godigo aga nogi ugwaba selama, tama genuai bomo me genuai nogi agabolo mawai dao, tama megī aga te tiwai bidibo dago konebao. ¹⁰ God aga te tigidali nai nigai bidi, tama agai tigidali nai bugagia bidimainogo tonalubo dao. Tama agai homugo aga wai puluba hauwa te dagaluba odasa pelama, tama

* 2:8: Tib 8:4-6

bugagia mu aga dali bidimainogo yai. Tama tiyu, agai dene Jisasba pedalobo gogolali, tama te dene yaligo te Jisas te we bidi augwali hasia mu polasa pabo augwali ma sali bidi usu mu ilali. Godigo te kolesaga yaligo, te dolo mu yai.

¹¹ Dago koneani, te tigidali we bidi te magi dwai se isama wiegi yai pedalomainogo ilali te bidi aga Jisas dao, tama te magi dwai se me isayu te wiegi yai pedalali we bidi te tigidali augwaligo aya te Jisasgo aya me te deli naga dao. Tama tibaso, Jisasgo te we bidi augwali nogi weyu, “ama” wai, tama agai augwali te tiwai nogi ebo te aga hale me ebeo. ¹² Te Jisasgo da “ama” wabo pode augwaligo polobadu e po bukude aseai dao, “God, eno nago nogi te eno ama dede augwalibolo
pusaibao.

Awe, te eno nago nogi ugwaba sabo teabi weyu, te genuai po miyu sisinibo madi tomode te po pusaibao.” *

¹³ Tama agai po ma wali,

“Te eno digi agade konealubo homu mu daq waibao.”

Tama agai po ma weyu te po wai,

“Ena digi bidibo, suo. Tama Godigo ena mani
we
bidi dabe, augwali me ena dali bidibao, te wai
dabe

tiwai bidibao.” *

¹⁴ Tama te agai “wai dabe” wabo we bidi dabe augwali te tade we bidi bidai, te da tigidali tiwai yai. Augwali tama bidaligo da, Jisas me te bidi

* 2:12: Tib 22:22 * 2:13: Ais 8:17, 18

augwali tiwai mu gilama pedalai, te aga tigi isimainogo yali, tama te isibogo agai te bombo elalubo bidi agai te bidi isimainogo ebo bidi te agai bombo dolaibao. Te bombo elaluali bidi te Satan dao. ¹⁵ Te we bidi augwali isibode wi yai. Tama augwali te tɔde bidali tigidali sogo, te isibode wi ebogo augwali kalabus elaluai. Tama augwali te kalabuside bidibo sela sawainogo eyu, Jisas aga e tɔde isai dao. ¹⁶ Mu tamao, agai te ensel mobo bidi dabe tau sainogo te se me ebeo. Menio. Agai te se yali te Abrahamgo hani augwali tau sainogo te se yai dao. ¹⁷ Tama tibaso, te tigidali naide aga te tigidali we bidi tiwai mu pedalomainogo tiali. Magi basowe? Agai tama tialigo da, tama aga te God dali we bidi dali tomode dolalubo pris tobolu bidi bidabo te usu igibu tama Godigo se tolaluaibao. Agai te we bidi homu dene eyu, tau sabo wiegi yai kolesaga eyu, tama aga te Godiba aga homugo kea pai bidi bidai. Tama tiyu, agai te Godigo te tigidali we bidigo dwai se yali sege sela sawainogo eyu, te aga ofa ilali te usu yai dao. Tiali goli aga te we bidi tiwai mu pedaligi menigi da, teda te se tigidali ebo aga usu menigi da. ¹⁸ Aga digi te dene tolali, te Satango aga dwai se ebo kolesagaba kekainu eyu te usu sabo se tigidali agaba pedalali, tiali goli aga dwai se me ebeo. Tama tibaso, megi te usu sabo se te we bidi dabe augwaliba pedalobo si te agai augwali tau sabo usu dao.

**Jisasgo genuai nogigo Mosesgo
genuai nogi aiyaba elaluali**

3

(Dq̄i 3:1–4:13)

Jisasgo genuai nogigo Mosesgo genuai nogi aiyaba elaluai

¹ Te Godigo po odolama wali pabo ama dede dabe, te dagalude bidibo Godigo dage me te Jisasgo s̄ ebogo i wai dao. Tama tibaso, dagego homugo Jisas bugagia kone paliq̄o. Agai te dago agade konealubo homu d̄au weyu tama agade po te we bidi gesabide pusubo tau siyu, tama dago pris tobolu bidi bidimainogo eyu, Godigo aga e t̄q̄ba tagala palali. ² Godigo aga te s̄eba muani, tama agai Godide homu k̄ēa pai bidi bidai. Agai te bidi Mosesgo polobadu te Godigo we bidi tau sabo s̄ tiwai yai. Te we bidi augwali Godigo be tiwai bidai. * ³ Tama dago koneani, be s̄ yai bidigo genuai nogigo te aga s̄ yai bego genuai nogi digi aiyaba elalubo dao. Tama te tiwai me Godigo homugo Jisas koneani, agai te genuai nogi me deli sabogo te Mosesgo genuai nogi te aiyaba elaluabo homu yai. ⁴ Te tigidali be te bidigo aga s̄enama elalubao. Tama te tigidali nai nigali bidi da, te God dao. ⁵ Te bidi Moses aga te Godigo s̄ bidi, tama te Godigo we bidi tigidali tomode yali s̄ede agai Godide homu k̄ēa pai bidi bidai. Tama agai te Godigo nosali wabo po pusubo s̄ te Mosesgo bugagia yai. ⁶ Tiali goli Kraisi aga da te Godigo Ogwa, tama agai da te Godigo hani augwali tonaluyu tama te tobolu bidi bidibo s̄ elaluyu, tama agai me te s̄ede Godide homu k̄ēa pai bidi bidibao. Tama tibaso,

* 3:2: Nam 12:7

agai nogigo te Mosesgo nogi aiyaba elalubo dao. Tama sesemane sogo dago konealubo po daḡ weyu tama wi isayyu tama dago wiegi yai homu pemene elama tama Genuai Bidi naga tonaluyu da, teda da me te Godigo hani mu bidaibao, te da agai be tiwai elaluaibao.

Te Godigo po sela sḡbo bidi dabe augwali toma munu me tugobeo

⁷ Te dago Kraisde konealubo po bugagia daḡ obaso da, teda da te Godigo we bidi hani mu bidaibao wali. Tama tialigo da, dago te Godigo dabolo wabo po mu odao, te Godigo Mobo Bidigo polobadu wali po tiwai. Agai po te bukude asḡani, te po e dao:

“Megi e sogo tama dagego Godigo pedauwalide po

odali da, ⁸ teda dagego duga olo palia sigio, te tiwai dagego wḡi dabe augwaligo polobadu Godigo po sela sḡyu hagoma yali sogo tiwai. Augwali te bidi meni yai madi bidiyu tama augwaligo

God usu sai. Te sogo augwaligo augwa olo palia sali.

⁹ Tama Godigo te po wai, “Tede dagego wḡi nḡu dabe augwaligo eno yali bomai sḡ tigidali te kibube

bidi sese si tede usu nama augwaligo suai.

Tiali goli te sula tagaliyu, augwaligo ena usu mu sai.

¹⁰ Tama tibaso, te we bidi hani dali eno sḡḡe mu elama,

tama eno te homu yai, “Tigidali sogo augwali te enade homu kḡḡ pisḡwai we bidi bidai dao.

Tigidali sogo augwaligo te eno kolesagadu me bilai menio.”

¹¹ Tama eno seḅe eyu, tama eno po hasegelidali weyu eno mu po olama daḅ wali, te po wai, “Augwali eno te toma nabo pesageba munu me asogobeo. Munu me asogobeo. Mu menio.” te po wai dao.’ ” *

Te Godigo Mobo Bidigo te po tigidali polobadu olama tama bukude aṣenama elalubao.

Dago te Godigo po te Israel dabego sela saḡwani tiwai yabuo

¹² Ama dede dabe, dage bugagia bidao. Tiyu dage tomode ama me deli aga homude dwai se ebo homu elaluyu, tama aga Godide konealubo po tagaliyu, tama te bidibo ula elalubo God gegeda peyu tudiba muidali weyu, dagego dua dao. ¹³ Tama tiwai pedalidali weyu, megi e sogo Godigo nogi yali “te megi” te me elalubadi, tigidali sogo deli deli dagego wiegi yai po te ama dedebolo mayu, tama augwali homu hodoloyu tau sao. Duga hasi tama tiluao. Tiyu te seḡe sabo kolesagago dage tomode bidi me deli ili po ola mayu, tama te seḡo aga olo palia selamuo.

¹⁴ Magi baso meni. Polobadu dago Godide konealubo po daḅ wali, teda te konealubo po megi me dago bugagia daḅ weyu, teda da isiboba usu nigi paibao. Dago tama tiyu da, teda da te Kraisi dali wadolama, tama seḡe deli naga aga dali hodoḅo eyu tama bidaibao.

¹⁵ Dago koneani, te Godigo po bukude te po me elalubao,

* **3:11:** Tib 95:7-11

“Megi e sogo tama dagego Godigo pedauwalide po odali da, teda dagego duga olo munu me palia sigio,

te tiwai dagego wai dabe augwaligo polobadu Godigo po sela sawu hagoma yali sogo tiwai.”*

¹⁶ Polobadu niwai we bidi augwaligo Godigo po odali goli, augwaligo hagoma eyu, te Godigo po sela sawai dawē? Te bidi Mosesgo te Isip to tagalama odasa asali we bidi tigidali augwaligo te se yai. Augwaligo naga tama te kolesaga yai dao. ¹⁷ Te kibu be bidi sese si usu nama te Godigo sebe de dali yaliwe? Agai te dwai sege sabo we bidi augwali dali sebe yali, tama te we bidi augwali isai, tama augwaligo tigi te bidi meni yai bulude elaluai. Godigo te dwai se yali we bidi augwali dali naga sebe yai. ¹⁸ Godigo debolo po olama, tama mu da olama agai po daw weyu, te augwali agai toma nabo pesage tomoba munu me asogobeo waliwe? Te agai po sela sawani we bidi augwalibolo te po wai. Agai te po augwalibolo naga wai dao. * ¹⁹ Tama tibaso, dago hania koneani, te augwaligo augwa homugo Godiba tialusiabaso, tama te tebogo naga te augwali Godigo te toma tumainogo ebo digi te pesage tomoba painogo ebo te usu me ebeo.

4

Te Godigo we bidi augwali toma nabo po wai

¹ Godigo daw wali po megī me elalubao, tama agai tede te po wai, “Dage eno te toma nabo

* 3:15: Tib 95:7-8

* 3:18: Nam 14:1-35

nigilali te tomoba piagameo.” Tama tibaso da wi me yao. Tiyu Godigo gedude dage tomode me deli te tų geda muyu, tama te toma nabo pesage tomoba pabo usu egobeo waidali weyu, dage dua dao. ² Dago te Godigo bukude te toma nabo pesagede wiegi yai po pusali te odai, te Israel dabego polobadu odali po tiwai. Tiali goli augwaligo te po olo dali odolama, tama tede augwaligo homude te konealubo po dą me wabeo. Tama tiyu, augwaligo te odali po, te pogo augwali tau me sabeo. ³ Da te Kraisde konealubo po dą wabo we bidi, te da toma nabo pesage te tomoba paibao. Polobadu Godigo te pesageba pişabo bagede po weyu te po wai,

“Ena şeḅe eyu, tama eno po hasegelidali weyu
eno

mu po olama dą wali, te po wai,

‘Augwali eno te toma nabo pesageba munu me asogobeo. Munu me asogobeo. Mu menio,’ te po wai.” *

Godigo te tigidali nai nigila silali sogo, te agai yabo şe me elalubeo. Tiali goli dago agai te tiwai po te aga toma nabo pesagede po wai odobaso, teda dago koneagameo, te toma nabo pesage me elalubao. ⁴ Tama te bukude aşani po me delide te bidigo te nogo a naga me badu si wali sogode te po wai,

“God aga tigidali nai nigila silama, tama te nogo
a naga

olama me badu si wali sogo te aga toma neyu olo
bidai.”*

* 4:3: Tib 95:11 * 4:4: Gag 2:2

⁵ Tama te gasa aseani pode me te toma nabo pesagede Godigo te po wai,
“Augwali te eno toma nabo pesageba munu me asogobeo. Munu me asogobeo!” *

⁶ Tama te wiegi yai po te polobadu odali te we bidi, augwaligo te po mu po dao te homu isayu tama te po sela sawani, tama augwali da te toma nabo pesage tomoba pabeo. Tialima gasa we bidi augwali Godigo gedude te toma nomainogo yali te pesage tomoba pabo usu dao. ⁷ Te dago e tama koneani: Godigo bodolu me sogo deli ma muai dao. Agai te bodolu muani nogi yali “Te megi naga tama.” Hasia te Israel dabego agai po sela sawani. Tiali goli nosali te kibu be hauwa pai madigi tama Godigo po te bidi Devitgo penanede ma pusali, te dago te tiwai po tamadi wai,
“Te megi e sogo tama dagego Godigo pedauwalide

po odali da, teda dagego duga olo munu me palia sigio.” *

⁸ Te polobadu te tobolu bidi Josuago te Israel we bidi augwali te Godigo mawaibao wali toma nabo pesage tomoba selasa pigi sogo da, teda Godigo nosali te gasa sogode me da po wagi menio. * ⁹ Tiali goli dago koneani, te toma nabo sogo te me elalubao. Te Godigo tigidali nai nigila silama, tama aga toma nani sogo, te tiwai tama te toma nabo sogo asobo te Godigo we bidi augwali tonalubo dao. ¹⁰ Magi baso meni. Dago koneani, te Godigo te toma nomainogo nigilali

* 4:5: Tib 95:11 * 4:7: Tib 95:7-8 * 4:8: Bom 31:7; Jos 22:4

pesage tomoba pabo bidi, te aga digi sê yali silama te toma nabo te tiwai ebao, te polobadu God aga digi sê silama, te toma neyu olo bidali tiwai gilama tebo dao. * ¹¹ Tama tibaso, te toma nabo pesage tomoba painogo da te dago sê bomonama yao. Tiyu yaide te bidi me deligo te Godigo po sela sâbo kolesaga wali peyu, te Juda bage augwaligo polobadu yali sê tiwai yabuo, tama aga tula munama tama hagawaibao. Te tiwai idali weyu, dago bomonama Godigo po bugagia wali pao.

¹² Magi baso meni. Te Godigo wali po te bidabo ula elalubao, tama aga te sê bomo idubao. Te mu poa pai, tama te si dali si badu poa pai hwâ gego poai yali te aiyaba elalui. Tama bidigo poa pai kago hwâ gego hasa mi togoyu, tama te poa pai hwâ ge polo te hasa dili tomoba tugi pelama, tama te dili hania pedalobo dao. Tama te tiwai me Godigo wali po dago homu tomoba peyu, tama dago homu ogwa wai dali dago mobo dali si pedebo dao. Tama agai wali pogo dago ebo homu dali dago homu kolesaga page dali si, te tigidali te agai osola subo dao. ¹³ Te Godigo nigali nai me deli te God agai gedude te geme dula sainogo ebo te usu munu me egobeo. Menio. Te tigidali nai te hania mu te Godigo gedude tigidali te elalubao. Tama Godigo naga te dago ebo kolesaga tigidali dagalabo bidi dao.

**Te gesi daŋ wabo sê kontrak yali
bidi Jisas te dagalude polalubo
pris bidi bidibao**

* 4:10: Gag 2:2

(Dq̄i 4:14–10:38)

¹⁴ Te God aga te dago ebo kolesaga dagalabo bidi bidibaso, dago te Kraisde homugo konealubo po, te gasa we bidi dabebolo pusabo po, dago te pode dago homugo mu k̄ə pao. Magi baso meni, dago genuai pris tobolu bidi te bidibao, tama aga te dagaluba holama tama Godigo bidibo digi tomoba mu pai. Aga te bidi Jisas, te Godigo Ogwa dao. ¹⁵ Dago digi te s̄əḡ aiyaba elaluabo bomo menio. Tiali goli dago genuai pris tobolu bidi aga tede da homu dene is̄abo tiwai bidi da po wagobeo. Menio. Te daba usu siyu te pedalobo s̄əḡ tigidali, te tigidali s̄əḡ agaba me pedalama aga me usu sai. Tiali goli agai dwai s̄ə munu me ebeo. ¹⁶ Tama dago te tobage genuai pris tobolu bidi elalubaso, da te dwagi yai homu eyu tama God p̄aba pao, te da wi me egimio. Aga da te olo tau siyu wiegi yai kolesaga mabo bidi dao. Tama da agaba peyu, tama agai da homu dene ebo homu eyu te da tau saibao. Tama dago s̄əḡ elalubaso da, teda agai te olo tau sabo wiegi yai homu kolesaga ebogo te da tau saibao.

5

Jisas aga te dago genuai polalubo pris bidi da ma sabo te usu mu yalio

¹ Te tigidali genuai pris tobolu bidi sa mubo kolesaga te e tiwai ebo dao: te Godigo bidi dabe augwa hani tomodu dīq selama, te Godigo augwali s̄əba munama, te we bidi augwali tau sabo s̄ə elala paibao. Augwaligo te we bidi dabego Godibolo haniani maiabo nai mabo s̄ə

eyu, tama te seḡe sela saḡo haniani ofa me Godibolo mabo se ebo dao. ² Te bidi dabe augwa digi te Godigo po dolo wali pabo bomo meni yai bidi me sogo bidibaso, augwaligo te kolesaga konesiḡo te Godigo tu wali pabo tagalali we bidi dabe dali te dua digi kolesaga sesa pobaso te usu dao. ³ Tama augwali me te bomo meni yai bidi dabe bidibaso, augwaligo te we bidi augwaligo seḡe sela saḡo ofa naga mabo meni, te augwade digi seḡe dali sela saḡo ofa me te Godibolo mabo te dolo dao. * ⁴ Te genuai pris tobolu bidigo ebo se te genuai nogi elaluaibao. Tama bidi me deli aga homugo aga digi te se me sogobeo. Menio. Godigo naga hasia agabolo i olama, tama agai te se yaibao, te polobadu agai te bidi Aron te genuai pris tobolu bidi seḡa i wali tiwai gilama ebo dao.
*

⁵ Krais me agai te Livai hani pris bidi dabe tiwai tama tia. Agai aga nogi aga digi ugwaba selama tama ‘Ena te genuai pris tobolu bidi pedalaibao,’ agai te homu ebeo. Menio. God aga digi aga nogi ugwaba siyu, tama te se emainogo sa muai. Tama tiyu Godigo agabolo te po wai,
“Nage eno Ogwa dao. Megi tama ena digi nago
Aya

pedalomainogo yai.”*

⁶ Te Godigo po buku tomode te gasa badu me agai te po wai,

“Nage pris bidi sesemane sogo bidada paibao, te

* 5:3: Prs 9:7 * 5:4: Sai 28:1 * 5:5: Tib 2:7

polobadu bidali pris bidi Melkisedek tiwai yaibao.”*

⁷ Polobadu Jisas te e tɔde bidi tiwai bidibadi, te sogo agai po Godibolo wai. Godigo aga te isibode ma sabo homu yali, tama tiyu agai gedu haluasa po aga dali weyu genuai i wali, tama aga gela hauwa mu wai. Agai aga homu kolesaga te aga digi aiyaba elaluama tama imilai bidi bidama, tama aga God dologode bidali, tama tibaso Godigo agai gedu haluasa po wabo odai dao. * ⁸ Jisas da te Godigo Ogwa tama, tiali goli aga dene tolali, tama te tialigo te Godigo po wali pabo kolesaga te aga mu konea sali dao. ⁹ Te tama tialigo aga te usu mu ilama, tama aga te we bidi ma dobola sabo bidi pedalama, tama agai po wali pabo we bidi tigidali ma siyu, augwali bugagia bidada peyu, bidada pabo bidi dao. ¹⁰ Tama Godigo aga sa munama tama te po wai, “Nage pris bidi dao, te polobadu bidali pris bidi Melkisedek tiwai yaibao.”

Da te dwasianu wai bq̄ tiwai munu me bidigio po wali

¹¹ Te bidi Kraisa aga te pris bidi dao, te Melkisedek tiwai, tede eno po hauwa elalubaso, tama dagebolo eno te po wainogo yai. Tiali goli dagego homu kolesaga megi puna pelama, tama dagego polo konea sabo menio. Tama tibaso, dagebolo eno te po page ola mawainogo sinabo sɛ dene yaibao. ¹² Te dage Godigo po ola mabo bidi bidabo sogo usu yali homu yai. Tiali goli

* **5:6:** Tib 110:4 * **5:7:** Mat 26:36-46; Mak 14:32-42; Luk 22:39-46

menio. Dagego homu kolesaga habuge elalubaso, tama eno homu bidi me deligo te Godigo hasia polalubo po page deli deli te dagebolo ma ola momainogo yao. Dage te wai bqu tiwai dao, dagego te dili yai nai me sela tugobeo. Te dagego te ame pe naga tubo usu dao. Dage tama bidibo te dwai dao, usu egobeo. ¹³ Dago koneani, te ame pe naga tubo bidi tigidali augwali dwasianu wai bqu naga bidibao. Tama augwaligo te doloba pai kolesaga dali, te dwai kolesaga dali bugagia dagalabo te augwaligo me konebeo. * ¹⁴ Tiali goli te dili yai nai da te genuai bidi dabe augwaligo tubo dao. Te tobage bidi dabego te augwa digi augwa homude kolesaga hauwa sogo osola suyu, tama augwaligo te wiegi yai kolesaga ebo me te dwai kolesaga ebo me te augwaligo dagalabo usu dao.

6

¹⁻² Tama tibaso, dago te bidi mugo odabo po odao. Dago te hasia sogo odali Krai pode naga te po page po wabo se elala pigimio. Tama dago te be ni pos me deli te hauwa sogo buluyu idu gebo menio. Dago te se silama, tama gasa se egi pabo dao. Tama tiyu, dago e tobage po naga me olamuo: te dago homu begelama te bidibo ula elalusiabo te kolesaga tigidali tudiba munama homu begeleyu, tama dago Godide konealubo po daq weyu, tama te haniani baptais sabo kolesaga po wabo me, tama te bidi toboluba nogo mubo me, tama te tigidali isai bidi ma hodaloabo po me, tama te bidi dabe augwali te po tu elama,

* 5:13: 1 Ko 3:2

tama te po tų dodolobo bidi agai po sesemane sogo bidada peyu, bidada paibao po wai. Tama da te tobage hasia sogo odali po wabode naga bidigimio. Menio. Te da pidu geyu, tama dago te we bidi mu augwalibolo ola maiabo po odinao.

³ Tama Godigo tede usu da obaso da, teda mu tama dago te tiwai sę naga eguo, tama dago agai gasa po me odama tama wali paibao.

⁴⁻⁶ Magi baso meni. Te bidi meba augwaligo te Godigo ula salio. Augwaligo te Godigo olo mabo wiegi yai nai usu sela sulama koneani. Tama te Godigo Mobo Bidi me te augwaligo sai dao. Augwaligo te Godigo wali po odolama, tama augwaligo koneani, te wiegi yai mu da wai. Augwaligo te Godigo wiegi yai sogo bombo ebo suyu genenama, tama te tiwai bombo te nosali pedalaibao te homu yalio. Tama te bidi dabe augwali tulaluyu tama God tudiba mubaso da, teda augwali ma begasa aselama, homu ma begelabo tų te usu munu me egobeo. Menio. Te tebo kolesagago augwa digi augwaligo te Godigo Ogwa te ni pedaide ma elali sę tiwai yai. Augwaligo aga ni pedaide walama, te bidi dabego agade te posobo po waibao.

⁷ Eno te Godigo ula sela tagalali bidi tede po digi po begelama tama aga e tiwai dao. Te tų elalubao. Te tųde te hauwa sogo tulubage teba bugagia tuluyu, tama tųgo te tulubage sabo dao. Tama te tųde gi bulali we bidi augwali tau somainogo eyu, tama te tųgo wiegi yai nai walobaso da, teda te kolesagade Godigo wiegi yai sę te tųba ilibo dao. ⁸ Tiali goli, agai te haniani sesani yai bono naga walobaso da, teda

te tō te olo dwai tō dao. Te pade Godigo gedude dolaibao. Nosali da siago aga daibao. *

⁹ Te abagi dabe mu, megi eno e sege yai po dagebolo wali goli, eno mu koneani, homu si meni, te dage te tiwai me dologobeo. Menio. Eno e homu dage dali ebao, te dagego te dwagi yai tū wali peyu tama Godigo dage ma dobola saibao.

¹⁰ God aga te dolo osola subo konesiabo bidi meni. Agai homugo dagego te yali tigidali sede te homu me gegeda peyu, me tagalogobeo. Menio. Dagego duga homugo agade kone palobadi tama agade dwagi yai homu eyu, tama te tialigo te dage homu hodolama tama agai we bidi augwali te dagego tau sidu geduai dao. Tama te tiwai kolesaga dagego me ela pabo dao. ¹¹ Tama bomonama eno homugo dage tigidali deli deligo

te tiwai se bomo naga eyu, tama dwagi yai homu ebadi duga konealubo po daḡ weyu, tama Godigo duga ma sabo te tonaluao. Dagego te tiwai se ela pidu, te duga e tōde bidibo sogo te silibode te usu nigi pao. ¹² Dage se ebo hagela egimio. Menio.

Bidi meba augwaligo te Godide konealubo po daḡ mu weyu, te hagela homu polo isiabo bidi dabe bidibao. Tama tiyu, tama te polobadu Godigo te aga wai dabe augwalibolo mawaibao wali nai tigidali te tobage bugagia tonalubo bidi dabego sabo dao. Dagego augwaligo ebo dwagi yai kolesaga wali piāo.

Godigo daḡ wali po mu po pedalaibao

¹³ Polobadu Godigo te agabolo nai maiabo po Abraham dali daḡ wai. Tama bidi me deli aga

* 6:8: Gag 3:17-18

te genuai bidi da olama tama God aga aiyaba me elalugobeo. Mu Menio. Godigo nogi naga te ugwade mu elalubao. Tama tiwai tialigo da, teda God agai homugo agai te Abrahambolo nai maiabo mu po olama, tama te daꝝ wali poba genuai bomo me momainogo eyu, God aga digi nogigo bomo teba manani. ¹⁴ Agai te po bomonama wai, “Eno mu po naga obao, te eno nagebolo dwagi yai se yaibao, tama eno nage wai hani hauwa mu nosali pedalomainogo ilaibao,” te po wai. * ¹⁵ Tama Abrahamgo hauwa sogo bugagia tonaluyu, tama aga hagela polo me isaꝝwai, tama nosali agaba te tigidali se mu pedalali, te tiwai polobadu te Godigo agabolo te wai hauwa mawaibao po wai dao. ¹⁶ Bidi si augwa hasi konila po weyu da, teda bidi mego te gasa bidibolo agai wabo po mu po naga dao te hania ola momainogo eyu, te bidigo aga digi nogi weyu te mu po dao te wagobeo. Menio. Agai te gasa bidi me deli, te genuai nogi elalubo bidi, te bidigo nogi weyu tama agai wabo po te tiwai daꝝ wabo dao. Tama tebogo te bidi si tomode elalubo konila po togolama tama po me meni. ¹⁷ Tama te tiwai me, polobadu Godigo po weyu, te Godigo aga we bidi tau saibao po wai. Agai hania mu augwalibolo ola mawainogo yali, agai te tau sabo po me hasegelegobeo. Tama tibaso, te daꝝ wali poba genuai bomo me momainogo eyu God aga digi nogigo bomo teba manani. ¹⁸ Tama tibaso, te Godigo mu po daꝝ wabo me, te aga teba aga nogigo bomo manubo me, te se si me

* **6:14:** Gag 22:16-17

hasegelegobeo. Te se side Godigo tibo po munu me wagobeo. Tama tibaso, tebogo da te God paba wi pelama geme duala sigi pali we bidi da homu bomo mayu, mu da ilimainogo yai. Tama tiyu, dago homugo te Godigo po dabolo weyu te da olama, te agai da dali nosali yabo dwagi yai se dago tede dwagi yai homu eyu tama tonalubo dao. ¹⁹ Tama agai wali pode dago dwagi yai homu eyu tonalubo kolesagago te dago homu bugagia da wabo dao, agai po te genuai sege yai ain nai bonogo gebelama, tama te moni geba sip tede da olama, tama te tamu ai sesegede te sip bugagia da ola sali tiwai dao. Tama te tonalubo kolesagade dago homu si ebo meni, tede dago mu koneani, te Godigo wali po mu po pedalaibao. Tama te homu eyu, dago dena homu te Jisasba muai dao. Aga te dagalude elalubo Moni Lotu Be tempel tomoba pelama, tama tede walali genuai nami ugwa tudi badu pelama, tama te God bidibo be habuba mu sabolai dao. * ²⁰ Tama da tobade Jisas aga digi polasa peyu, te be habu tomoba pali, te da tau sainogo yali. Aga te genuai pris tobolu bidi pedalali, te bidi Melkisedek tiwai pedalali, tama aga sesemane sogo bidada peyu, bidada paibao. *

7

Melkisedek aga genuai nogi mu elaluai bidi mu da po wai

¹ U bidi Melkisedek aga te genuai hanu nogi Salem tuni bidi bidali, tama aga God ugwadu

* **6:19:** Prs 16:2 * **6:20:** Tib 110:4

bidi mugo pris bidi dao. Polobadu Abrahamgo boi hwiinama, te tuni bidi dabe augwali elama tama aga buluba ma sobadi, tama te sogo Melkisedekgo aga te tude tiaba sabolama tama Godigo Abraham dali dwagi yai se emainogo eyu gedu haluasa po wai. ² Tama Abrahamgo te boi hwiigi pelama sali tigidali nai dodolama tama nogo si selama, deli deli bugulama, tama te bidi Melkisedekbolo deli mani. Abrahamgo te hwiibode sali nai tigidalide tama yali. Dago te nogi Melkisedek begelama e tama po wai: te doloba pai kolesaga ebo tuni bidi da wai. Aga me te bulu Salem tuni bidi dao. Te nogi Salem begelama tama te po page e tiwai dao: te homu nageamea peyu bugagia bidibo kolesaga tuni bidi dao. * ³ Te Godigo po bukude aga aya me ida me augwali sigo nogi asebeo, tama aga wai nqu hani me menio. Aga te aga idago ame nani si te sogo nogi asebeo, tama aga isali sogo me menio. Aga te Godigo Ogwa tiwai bidai, aga te pris bidi sesemane sogo bidada peyu, bidada paibao.

⁴ Dagego te Melkisedek homugo koneao, aga genuai nogi mu elaluai. Magi baso meni. Dago hasia wai mu, Abraham, agai digi te tigidali wiegi wiegi yai nai te wabi hwiyu sali nai dobolama, tama agai te nai nogo si nogo si dodolama tama te tigidali nogo si nedali naide te nai deli digi wai te Melkisedekbolo mawai, te aga genuai nogi elalubaso te agabolo tama mawai. ⁵ Te Livai hanigo wai dabe augwaligo te pris bidi se sai dao. Tama Godigo te Mosesbolo mani bomai pogo augwalibolo te po wai, augwaligo te Israel

* 7:2: Gag 14:17-20

dabe augwaligo tigidali elaluali nai nedeyu, nogo si nogo si tama dodolama, tama tigidali nai nogo side te nai deli digi wabo somainao wai, te sali nai te Livai hani bidi dabebolo momainogo yao wai. Te Israel dabe augwali te augwa ama dede dabe mu te augwali, tama augwali te Abrahamgo wai dabe dao. Tiali goli tagaliyu, te Livai dabe augwaligo te augwa ama dedego nai dabe te me badu deli deli te augwaligo siyu yai dao. *

⁶ Tama Melkisedek aga te augwaligo hanide te aga pedalobeo, aga te Livai hani bidi menio. Tiali goli te Abrahamgo aga nai dabe nogo si nogo si nedelama tama nogo si deli delide Melkisedekgo nai me deli salio. Tama Abraham aga te Godigo aga dali wiegi yai şe ilabo daŋ wali po sali bidi bidaligo da, teda te Melkisedekgo Godigo te Abraham dali dwagi yai şe emainogo eyu tama te gedu haluasa po wai. ⁷ Tama dago koneani, te Godigo gasa bidi dali dwagi yai şe emainogo eyu gedu haluasa po wabo bidi te aga ugwađu elalubao. Te agade Godigo tau sali bidi, te aga aiyadu dologode bidibao. Tama tibaso, dago koneani, Melkisedek aga nogigo te Abrahamgo nogi aiyaba elaluali. ⁸ Te Livai dabe augwaligo te pris bidi şe eyu, tama te Israel dabede te nai tigidali te tomode bugulama tama nogo si nogo si dodolama tama me deli wabo siyu yali, augwali da te isabo bidi naga dao. Tiali goli te bidi Melkisedek agai te nai me deli wabo sali, tama te bukude po agade weyu te po wai, “Aga da te bidibo ula dali bidibao” po wai. ⁹⁻¹⁰ Tama dago e

* ^{7:5}: Nam 18:21

tama tiwai po wabo te usu dao: te Livai hani bidi dabe augwaligo te pris bidi se eyu, tama augwa ama dede dabe te Israel bagede te nai siduai dao. Tiali goli polobadu hasia te Livai hani augwali Abrahamgo hanide pedalisiabadi, tama augwali te Abrahamgo tigi tomode me bidibadi tiwai wabo, te sogo te bidi Melkisedek aga te Abraham tiaba asama tama Abrahamgo agabolo te hwiyu sali nai meba mani. Tama tiyu augwaligo wai mu Abrahamgo te nai meba te Melkisedekbolo mobaso, te Livai dabe augwaligo me te nai te Melkisedekbolo mani ao yai. Tama tibaso, dago koneagameo, te bidi Melkisedek agai nogigo te Livai hani pris bidi dabego nogi aiyaba elalubo dao.

¹¹ Te Livai hani bidi dabe augwaligo te pris bidi se ebo kolesaga, te kolesaga Godigo Mosesgo pedauwalidu te se yao wali. Tama te pris bidi se ebo kolesaga elaluyu, tama Godigo te Israel dabebolo agai bomo yai po hauwa mawai dao. Tiali goli, te Livai dabe augwaligo pris se yaligo te we bidi augwali usu ilama tama wiegi yai mu pedaligi sogo da, teda te gasagi yai pris, aga te Melkisedek tiwai elama, tama aga te bidi Aron aga hani bidi meni, aga te Livai bidi meni, te tobage gasagi yai pris bidi aga pedaligi meni da. Tiali goli aga pedalama bidibao. ¹² Tama te pris hani hasegelebaso da, teda te hasegelebo se usu ilimainogo eyu, augwaligo te pris se ebo kolesagade bomai po me augwaligo hasegelao. ¹³ Godigo po bukude te agade po wabo bidi, te bidi dago Genuai Bidi, aga te gasa hani bidi dao, aga te Livai hani bidi menio. Tama aga te hani

bidi mede polobadu te Godibolo ofa mabo sai nogi alta, te altade te pris sę munu me yai menio. ¹⁴ Dago hania koneai, dago Genuai Bidi aga te Juda hanide naga pedelai. Tama Mosesgo te hani augwali te pris hani bidaibao po me wabeo.

Jisas aga te Melkisedek tiwai te pris bidi sesemane sogo bidaibao po wai

¹⁵ Te Livai dabe augwaligo pris sę yaligo te we bidi augwali usu ilama tama wiegi yai mu pedalobo usu ebe. Dago te po page te hania mu konebo dao. Magi baso meni, te gasagi yai pris me pedalobo suo tama aga te bidi Melkisedek tiwai dao. ¹⁶ Te bomai po me deligo aga mena hani bidi dawē, ma aga mena kaneme bidi dawē, te tobage po wabo bomai pogo bomogo aga te pris bidi sęba me mubeo. Menio. Te gamonabo ula elalubo te bomogo naga, te munu me dolisiąbo ulago bomogo aga te pris bidi nigilali. ¹⁷ Magi baso meni. Godigo po agade e tiwai po wai, “Nage pris bidi sesemane sogo bidada paibao, te polobadu bidali pris bidi Melkisedek tiwai yaibao,”

te po wai. *

¹⁸ Tama Godigo te hasia polobadu te pris sęde wali bomo yai po te dagala sayanio. Magi baso meni, te bomo yai pogo bomu usu menio. Te bomu yai pogo da tau me sabo usu ebeo. ¹⁹ Te Godigo Mosesgo pedauwalidu mani bomu yai pogo te magi nai me deli te wiegi yai mu ilama sese me pedalubo usu ebeo. Tiali goli Godigo

* 7:17: Nam 18:21

gasa tu me dayali, te wiegi yai elama tama te polobadu mani bomai po te aiyaba elaluai, tama da dwagi yai homu eyu, agai da dali yabo dwagi yai se asobo sogo bugagia tonaluyu ebadi, te tudu da te God paba pomainogo tiai dao. Da polobadu dwagi yai homu eyu tonaluali kolesaga te gesi kolesagago aiyaba elalubo dao.

²⁰ Me po elalubao. Godigo Jisas te pris seba sa muani, agai aga te olo me sa mubeo. Menio. Agai mu po obao olama, tama aga sa muai. Te polobadu pris nigali bidi dabe augwali dali te tiwai me ebeo. Te Godigo hasia agai mu po obao olama tama augwali te pris bidi pedalai menio.

²¹ Tiali goli Godigo mu po da po wabogo te Jisas te pris bidi nigilali. Godigo agabolo te po wai, “Ena da Genuai Bidi dao, tama eno mu po da po wai, tama tede eno homu me hasegelegobeo, ‘Nage te pris bidi se eyu, sesemane sogo bidada peyu,

bidada paibao.’ ” *

²² Tama tiyu tama dago koneai, te Godigo agai da tau somainogo eyu daw wali po olama, tama Jisas da te Godigo daw wali po du mu walobo se ilabo bidi dao. Tama te we bidi tau sabo daw wali gesi pogo te polobadu daw wali po aiyaba mu elalubo dao.

²³ Polobadu te bidi hauwa pris se ebo bidi bidai. Magi baso meni, te bidi dabe augwaligo te pris se iduama tama augwali isibaso, te augwa ogwago augwa se sali. Tama nosali te bidi dabe me isama, tama augwa ogwago te pris se sali.

* 7:21: Tib 110:4

Tama tiyu, te bidi me deligo sesemane sogo te pris sê eyu me bidigobeo. ²⁴ Tiali goli Jisas da, sesemane sogo bidada peyu, bidada pabo dao. Tama tibaso, agai te pris sê sesemane sogo tonaluyu, tama gasa bidigo aga me hasegelegobeo. ²⁵ Tama tibaso, agai nogide te God paba asobo we bidi augwali te agai ma siyu, tama dwagi yai madiba mubo sê bugagia ebode aga usu mu dao, tede sqa pabo meni. Magi baso meni, te agai bidibo ula sesemane sogo elalubo, tama agai gedu haluasa po te Godigo da tau somainogo wabo dao.

²⁶ Da we bidi te magi kolesagade sqa pobaso, te tobage polalubo pris bidi agai da tau sabo usu mu dao. Godigo gedude aga te wiegi yai mu, tama magi dwai sê delinu te agade me elalubeo. Aga te wiegi yai mu yai. Aga te sêgê dwasianu sai bidi te tiwai me ebeo. Menio. Aga te dwai sê ebo we bidi dali bidibo menio, aga gasagi yai tedali mu dao. Godigo aga ugwaba mu selama, tama agai te dagalu me aiyaba elaluama, tama ugwadu mu bidibo dao. ²⁷ Te polobadu polalubo pris bidi dabe deli deli augwaligo te tigidali sogo te Godibolo nai mabo ofa sê elaluai. Te augwaligo hasia augwa sêgê bolo sela sãbo ofa yai. Tama elama, tama nosali augwaligo te we bidigo sêgê sela sãbo ofa me yai. Tiali goli Jisas aga gasagi yai tedali elalubaso, agai te aga yali dwai sê sela somainogo te Godibolo nai mabo ofa sê me ebeo. Menio. Te we bidi naga tau somainogo eyu agai ofa te deli sogo naga yai. Me sogo te sê ma egobeo, te deli sogo yali te usu dao. Te aga digi aga bidibo ula te Godibolo mawai dao.

* 28 Tama te Godigo Mosesbolo mani bomo yai pogo te bomoni yai bidi augwali sa munama, tama augwali te polalubo pris se ebo bidi bidai. Tiali goli nosali te bomoni yai po aiyaba elaluyu, Godigo agai daŋ wali pogo aga Ogwa te polalubo pris bidi se emainogo eyu aga sa muani. Tama te se bugagia daŋ omainogo eyu, Godigo te mu po obao olama tama te se yao wai. Tama tiyu, aga Ogwa te agabolo mani se ebode te usu sese mu pedalai dao, se me delide aga soŋ me pabeo. Tama sesemane sogo aga te tiwai naga tama bidada peyu, bidada paibao.

8

Jisasgo polalubo pris bidi se dagalude te wiegi yai be mude se ebo dao

¹ Te dago te wabo po page mu, te po e dao: dago te tobage polalubo pris bidi elalubao, tama aga genuai nogi elalubaso, aga te dagalude te Polalubo Tuni Bidi Godigo dolo nogode dualaluyu megi bidibo dao. * ² Agai te pris bidi se te Godigo tedali wiegi yai mu bede se ebao. Te nami ugwago nigali lotu be mu dao. Te bidi dabe augwaligo e tode te be me se ebeo. Menio. Genuai Bidi Godigo naga te be aga bidibo digi se yai dao.

³ Tigidali polalubo pris bidi augwali deli deli te augwaligo augwali sa munama tama te seba muani, te augwali deli deligo te we bidi tobade te haniani nai dabe te Godibolo sela pelama ofa iligi pabo se yai. Tama tibaso, dago polalubo pris bidi

* 7:27: Prs 9:7 * 8:1: Tib 110:1

me agai ofa me deli elalumainao. ⁴ Aga e tðde bidigi sogo da, te aga pris bidi munu me bidigi meni dao. Magi baso meni, te gasa pris bidi dabe e tðde megi me bidalubao, tama augwaligo haniani nai te Godibolo te ofa ilama mayu ebo dao, te Juda dabego bomai pode wali po tiwai ebo dao. ⁵ Augwaligo pris sê te tðde moni lotu bede ebo, te piksa noma naga ola mabo tiwai eyu, tama te wiegi yai sê mu da te dagalude elalubao. Te Godigo Mosesbolo wali po tiwai elama, te Mosesgo te polobadu lotu ugwa be sê yainogo ebo sogo tiwai po wai. Tama Godigo te po wai, “Nage dua dao, te nago te tigidali nai te eno nagebolo te bulu dude ola mani nai te noma tiwai mu usu nama nigao,” te po Mosesbolo wai dao. * ⁶ Tiali goli megi te Godigo Jisasbolo te pris bidi sê mawai dao, tama te mani sêgo te polobadu pris bidi dabe augwaligo yali sê te aiyaba elaluai. Magi baso meni, Jisas agai te God dali, te da we bidi dali, da si tomode te dâw wali po bugagia dodolai. Tama te dâw wali pogo te Godigo polobadu te Juda dabe dali dâw wali po te aiyaba elaluai. Magi baso meni, te gesi dâw wali po weyu tama te po dâw omainogo eyu, Godigo te we bidi bugagia mu tau saibao po wai. Tama te megi mani agai augwali tau saibao wali po, te gesi pogo te agai polobadu dâw wali tau sabo po te aiyaba elaluai.

Gesi dâw wali pogo te polobadu dâw wali po aiyaba elaluai

* 8:5: Sai 25:40

⁷ Te polobadu hasia daḡ wali pogo aga se tigidali bugagia egi sogo da, teda Godigo te gasa daḡ wali te po me wagi menio. ⁸ Tiali goli Godigo te we bidi augwaligo seḡe po haninama agai te po wai,

“Eno te po obao, ‘Odao!

Nosali me sogo te eno augwali tau somainogo eyu,

daḡ wabo gesi po te Israel hani augwali dali me, te Juda hani augwali dali me dodolama, tama daḡ waibao.

⁹ Te megì e sogo te daḡ wabo gesi po polobadu eno te augwa wai dabe dali dodolama daḡ wali po

tiwai me ebeo. Menio.

Polobadu te eno augwali te Isip to taga somainogo

te eno augwali nogo bugagia tulama soali sogo te eno augwali tau sabo po daḡ wai.

Tiali goli augwaligo eno augwalibolo mani daḡ wali

po te pode augwaligo augwa homugo keḡ pisiama

tama te po wali me pabeo.

Tama tibaso, augwali eno tudiba munama tagalali,’ ”

Genuai Bidigo te po wai.

¹⁰ Tama Genuai Bidigo po ma wai, “Te tama tiali sogo te hasia silali. Tama nosali eno gasa augwali tau somainogo daḡ wabo po augwalibolo mawaibao.

E tiwai yaibao. Te eno bomò yai po dabe tigidali te

eno augwaligo homu tomoba munama, tama eno

augwaligo homu kolesaga tomode te po ase̱aibao.
Tama ena augwaligo God bidiyu, tama augwali
te
eno we bidi bidiyu yaibao.

¹¹ Tama tigidali bidi deli deligo te augwa hani
bidi dabe me te augwa ama dabe bidi hasi
augwali

ola mabo se̱ te me elalugobeo,
'Nago te Genuai Bidi koneao,' te po wagobeo.
Menio.

Te sogo te tigidali augwaligo ena bugagia koneyu,
te dwasianu wai pulubago me, te genuai bidi dali
augwaligo ena koneaibao.

¹² Te eno olo tau sabo wiegi yai kolesaga augwali
dali eyu, tama eno augwaligo se̱e̱ sela sa̱yu
yaibao.

Tama augwaligo se̱e̱ dabe, te eno homugo
koneama
me egobeo," *

Genuai Bidigo te po wai dao. ¹³ Agai te augwali
tau somainogo eyu, te gesi da̱u wali pode tama
obaso, agai te pogo te hasia da̱u wali po te poloba
badia pai ugwa tiwai yai dao. Tama te poloba nai
te polobadu badia pai nai tiwai elama te monu
dabe yai tiwai yali, te aga dwasianu sogo naga
bidama, tama te nai tigidali tamadi sia sabo dao.

9

*Polobadu polalubo pris bidigo Godibolo ofa nai
mani se̱ po*

¹ Te hasia da̱u wali pode te Godigo te lotu wabo
bomai po meba mawai. Tama te lotu wabo be,

* **8:12:** Jer 31:31-34

te me e tōde sē yai elaluai dao. ²⁻³ Augwaligo ugwa be me deli sē yai. Tama te be tomode augwaligo te genuai nami ugwa te obo tiwai dāi ilama walali. Tama e badu, te tū pade te polalubo be habude te lam me, tebol sai me, te pris bidi dabego te Godigo gedude munalubo bret badi, tama nai munaluai. Te be habu augwaligo nogi yali nogi “Tedali Gasagi Yai Be Habu dao.” Tama te obo tiwai ilama walali nami ugwa te tudi badu te be habu augwaligo nogi yali nogi e tiwai “Tedali Gasagi Yai Be Habu Mu dao” wai. * ⁴ Te wiegi yai denami ilibo alta sai te be habude munaluai. Te alta sai augwaligo ni namigo nigilama, tama te wiegi yai kapa nogi gol, te golgo te ni nami alta sai haluali, tama munaluai. Te Godigo dāu wali po ola maiabo genuai halobage me munaluai. Augwaligo te halobage tigidali badu te golgo naga haluai. Te halobage tomode te gol sene me elalubao, te Godigo te Israel dabebolo polobadu mani tubo nai nogi mana meba me te gol sene tomode munaluali. Te polobadu te bidi Arongo te kulubi pedalali ni dono me, te polobadu Godigo mani nogo si bomai po aseani masigi name si me, te nai dabe me tama te halobagede munaluai dao. * ⁵ Tama augwaligo te kapa gol meba selama, tama te golgo augwaligo te wiegi yai au yai ensel mobo bidi si tiwai nigilama, tama te halobage ugwadu daide munama elaluai, tama te ensel mobo bidi sigo te God bidibo pesage ede da

* **9:2-3:** Sai 25:23-40; 26:1-33
30:1-6; Nam 17:8-10; Bom 10:3-5

* **9:4:** Sai 16:33; 25:10-16;

olama sa muani. Tama augwaligo te ensel mobo bidi si e tiwai nigali, augwa bogo dabe ugwaba dodolali, te bogo dabe dologode te polalubo pris bidigo kaneme gelama, te Godigo te Israel we bidi dabego sege sela sabo pesage elalui. Tiali goli meg i eno te se page tigidali haninibo te usu me egobeo. *

⁶ Augwaligo te tama tiwai nai dabe nigilama, te tigidali sogo te pris dabe augwali te polalubo ugwa be habu tomoba pelama, tama augwaligo te augwa se egi pidu geai dao. * ⁷ Tama te polalubo tobolu pris bidi agaduba deli naga te si wali be habu tomoba peyu yai. Aga te tigidali kibu bed e deli sogo naga peyu yali. Tama aga olo me pabeo. Menio. Agai te ela muani omai bulmakau dali te meme dali te sigo kaneme sela peyu te tomoba pai. Tama te kaneme agai Godibolo ofa mani, te kanemego aga sege bolo sela sanama, tama te we bidi augwaligo bugagia konesiama yali dwai sege me te sela samainogo yai dao. * ⁸ Te tama tebo kolesagade te Godigo Mobo Bidigo dabolo e tama ola mobao: tama te polalubo ugwa be habude te ebo se me elalubaso da, teda da te Godigo dagalude elalubo Tedali Gasagi Yai Be Habu Mu, te be habu tomoba pabo tu, te me dabeo. ⁹ Te ugwa bego te meg i e sogo te sa mubo tiwai te ebao. Te ugwa bed e, augwaligo te haniani nai te Godibolo menama, tama augwaligo haniani ofa agabolo mabo dao. Tiali goli te nai dabe tigidaligo te augwaligo te lotu wabo bidi dabe augwali homu dodolabo

* **9:5:** Sai 25:18-22 * **9:6:** Nam 18:2-6 * **9:7:** Prs 16:2-34

te usu me ilibe, tama augwaligo wiegi yai mu me pedalobeo. Menio. ¹⁰ Magi baso meni, te tiwai Godibolo maiabo ofa te tubo nai tiwai eyu, te tubo ʾai tiwai yali, tama haniani wɛ paubo gagawai yai. Te e tigide bomai po naga dao. Godigo te tigidali bomai po muani te augwaligo wali peyu, te agai tigidali nai gesi nigilama dodolobo sogo usu nigi paibao.

Krais aga kanemego digi ofa ilali po wai

¹¹ Te polobadu augwaligo te ugwago nigali lotu bedede tama kolesaga yali. Tiali goli megi da, Krais isaligo da, tama aga te wiegi yai nai dabe pedalabo te tobolu pris bidi pedalai. Tama aga te wiegi yai ugwa be mu tomoba pelama, tama tede aga sɛ ebo, te be te polobadu tɔde elaluali ugwago nigali lotu be te aiyaba elaluai. Bidigo te nogogo me nigibeo, tama te e tɔde nai menio.

¹² Tama Kraisgo te kibu meme kanemego me te omai bulmakau kanemego me te selama, tama aga te Tedali Gasagi Yai Be Habu Mu tomoba me pabeo. Menio. Agai te aga kanemego digi ofa Godibolo elama, tama aga te Tedali Gasagi Yai Be Habu Mu tomoba deli sogo naga palio. Tama tiyu, agai da te sesemane sogo bidada peyu, bidada pabo tede bidimainogo da ma siyu abelai dao. ¹³ Tama we bidi mebago tigide ebo kolesaga te Godigo gedude meda pedalobaso da, teda te pris dabe augwaligo e tama yali: augwaligo te so kibu bulmakau ela munama, tama ofa eyu aga tigi siaba ulai. Tama augwaligo te keli selama tama ʾai dali taluama tama te keli dali, te kibu meme kaneme badi te omai kibu bulmakau

kaneme badi selama, tama augwaligo te we bidi dabe augwali tigiba te ʾā segeni tiwai sāsāga pali. Te pris dabego tama tiyu, tama te we bidi augwali tigi wiegi yai ma elama, tama meda meni yai te God gedude ma pedaliyu yai dao. * ¹⁴ Te tama tialigo da, te Kraisgo kanemego digi ofa ebogo te genuai bomu mu elalubao, te hasia ofa yali sē aiyaba mu elaluai. Te Kraisde dwai sē deli agade me elalubeo. Mu menio. Tama te sesemane sogo bidada pabo Mobo Bidigo bomogo, aga digi te aga wiegi yai bidibo ula te Godibolo ofa tiwai elama mawai. Tama agai kanemego dago tigi naga me penebeo. Menio. Te dago yali dwai sē sela sāsīabo polobadu ofa mabo kolesaga tagalama, tama agai dago homu me penaibao. Tama dago te bidibo ula mabo Godigo sē tulama emainogo agai tama yai dao.

Krais agai kanemego te gesi dāṣ wali po dāṣ waliyu dodolali

¹⁵ Tama Krais te gesi dāṣ wali po dāṣ walobo tomode bidibo bidi pedalai. Magi baso meni. Aga isilama, te we bidi augwali ma abelama, tama augwaligo te hasia sogo dāṣ wali pode me elaluali te bomu yai po bolali dwai sē tigidali yali te sela sāwai, tama megi augwali olo bugagia bidibao. Tama te Godigo i wabo odama te wali pali we bidi tigidali augwaligo te polobadu Godigo aga wai pulubabolo mawaibao wali te bidibo ula somainogo yaibao. Tama augwali tama eyu sesemane sogo bugagia bidada peyu, bidada pomainogo Krais agai te gesi dāṣ wali

* **9:13:** Prs 16:15-16; Nam 19:9, 17-19

po dodolobo tomode bidibo bidi pedalai dao. ¹⁶ Te e tɔde te da bidi dabego ebo kolesaga e tiwai dao. Bidi mego te aga nosali isaibao te homu elama, tama dego agai nai dabe sabo po minama, agai te po te pepade asenama, te daɣ wabo po tiwai yaibao. Tama aga waigo te daɣ wali po wali peyu, tama aga ayago te doado bage dabe sainogo homu eyu da, teda te bidi dabego hasia bugagia koneao, te aya mu isai dao. Te aga aya isibode naga te aga ogwago te doado bage dabe tigidali saibao. ¹⁷ Te bidi isai digi, teda te daɣ wali po te bomo elalubao. Tama te po daɣ wali bidi bidibadi da, teda agai te daɣ wali po te olo elalubo dao. ¹⁸ Tama kone palao: augwaligo te kibu bulmakau dali meme dabe elama, tama te kaneme selama, te polobadu daɣ wali po me tama daɣ waliyu te kaneme gelai dao. ¹⁹ Tama tiyu, hasia bolo Mosesgo te tigidali bomu yai pogo te kolesaga yao po te we bidi augwalibolo pusai. Tama nosali agai te kibu bulmakau wai me te meme wai selama, tama elama, tama te kaneme dali, te aɣ me, te mama yai sipsip nisi badi, te ni hisop dwasianu nologo me sai. Agai te nai dabe sobadi elama, tama te mama yai sipsip nisi te hisop ni nologoba gebelama, tama te naigo te taluali aɣ dali kaneme te Godigo bomu yai po buku daiba me te tigidali we bidi tigiba te kaneme segeni tiwai sasaga pai dao. ²⁰ Tama tibadi agai te po wai, “Te e kaneme da, te Godigo dagebolo te wali pao daɣ wali po te daɣ walobo kaneme dao,” te po wai. * ²¹ Tama te tiwai me Mosesgo te kaneme te lotu po

* 9:20: Sai 24:6-8

wabo ugwa beba me, te lotu wabo doado bage te nai dabe tigidali te pouba me te kaneme segeni sasaga peyu yai dao. * ²² Te bomo yai pogo kolesagade te pade te tigidali nai te kanemego naga te meda isawai naga pedalomainogo yai. Tama te kaneme gelisabaso da, teda Godigo te sege sela sabe da te homu yai dao. *

Kraisgo aga digi ofa iliyu te sege sela sawai

²³ Augwaligo tama tiwai ofa yaligo te tde elaluali nai dabe peneai. Te nai dabe te dagalude elalubo nai dabe te piksa naga ola mabo tiwai yali dao. Tiali goli gasagi yai ofago te tde yali ofa aiyaba elaluyu, te wiegi yai mu yali, tama tego naga te dagalude nai dabe digi te meda meni yai ilibo usu yaibao. ²⁴ Dago koneao, Krais aga te Tedali Gasagi Yai Be habu tomoba peyu, aga te bidi dabe augwaligo nogogo se yai be tomoba pelama, tama te Godigo be mu tiwai elama te piksa tiwai naga ebeo. Menio. Aga te dagaluba digi tomoba dolo mu pai. Tama meggi aga te God gedude hania bidibao, tama agai da tau sabo se meggi ebo dao. ²⁵ Tigidali kibu be tomode te deli sogo te tobolu pris bidigo te Godibolo ofa ilibo kibu bulmakau kaneme sela peyu yali, tama aga te Tedali Gasagi Yai Be Habu Mu tomoba pai. Tama te kaneme te aga kaneme menio. Tiali goli Kraisgo te tiwai me ebeo. Aga te dagaluba pali te aga bidibo ula te Godibolo te ofa ilainogo pali, tama agai te se hauwa sogo me idu gebeo. Menio. ²⁶ Te agai hauwa sogo te se egi sogo da,

* ^{9:21:} Prs 8:15 * ^{9:22:} Prs 17:11

teda aga dene hauwa sogo toloyu, te Godigo tɔ nigali sogo gagalama tama megi e sogoba usu nagasigi dao. Tiali goli menio. Megi e sogo tigidali te pɔde silainogo ebaso, tama Kraisi e tɔba deli sogo naga mu asali, te aga digi aga bidibo ula te Godibolo menama, tama te we bidigo yali dwai se sege sela sawainogo yai dao. ²⁷ Tama te tigidali we bidi dabe augwali deli deli te deli sogo naga isaibao, te isabo sogo sa muani, tama nosali te augwali Godigo augwali po tu ebo madiba pedalaibao. ²⁸ Te tiwai me Kraiso te aga bidibo ula aga digi te Godibolo deli sogo naga mani, te we bidi hauwago sege sela sawainogo eyu tama tiai. Nosali te aga si sogo ma asiyu, te agai te sege sela sawainogo me asogobeo. Menio. Te aga ma asobode te dwagi yai homu elama tonaluyu bidali te we bidi dabe augwali naga te agai mu ma sagasaibao. *

10

Te polobadu yali ofago te sege sela sabo usu me egi menio

¹ Te Juda dabego ofa mabo bomai pode dago te nosali pedalabo dagalude elalubo wiegi yai nai dabe noma naga subao. Te bomai po da, te nai dabego te hania piksa noma mu menio. Te bomai pogo te po wai, augwaligo te deli tigi poai ofa naga te tigidali sogo yao wai, te tigidali kibu bedo me te yao wai. Tama te ofa maiabo bomai pogo te we bidi augwali te God paba asomainogo dodolobo te usu egobeo. Te

* **9:28:** Ais 53:12

bomai pogo augwali te wiegi yai mu munu me pedalogobeo. ² Menio. Te ofa maiabo bomai pogo augwaligo yali dwai sê sela şanama tama augwali wiegi yai mu ilama pedaligi sogo da, teda augwaligo te ofa ma egi menigi dao. Tama te Godibolo lotu po wagasali we bidi dabe augwali te deli sogo yali ofade te wiegi yai pedaligi sogo da, teda augwaligo homude te sêşê elalubo homu kone me egi menio. ³ Tiali goli menio. Tigidali kibu bede, te ofa mabo sê ebogo augwaligo te sêşê ma homugo kone palobo. ⁴ Magi baso meni. Te omai bulmakau kanemego me te meme kanemego me te sêşê sela şabo te usu munu me egobeo. ⁵ Tama tibaso, Krais e ṭoba dulubo sogo p̣aba yagasali sogo agai Godibolo e po wai dao: “Nago te augwaligo kibu dabe dali te gasa nai mego

te ofa yainogo te nago homugo hagela yai. Tiali goli nago enabolo maiabo te tigi deli te sisi ilai dao.

⁶ Te ofa dabe augwaligo te kibu tigi sese siago domainogo ulubo ofa me, tama te sêşê sela şabo ofa

me, tede nago homugo hagela ebo dao.

⁷ Tialima megı eno e po obao: Godio, ena asalio. Te tiwai te augwaligo enade po olama, te po polobadu te bukude aşani, te megı ena asali te eno nago homu kolesaga wali painogo asai dao.”*

Kraisgo te po polobadu wai. ⁸ Te po tomode hasia Krais agai te bomai pode augwaligo te ofa ebo kolesaga po wai. Agai Godibolo te po wai, “Nago homugo te augwaligo te kibu bulmakau

* **10:7:** Tib 40:6-8

dabe elama te ofa ebo me, te gasa nai mabo me, tede hagela homu yali. Te augwaligo te siago domainogo te kibu tigi sese ulubo ofa me, tama te seḡe sela saḡo ofa me, te nago homugo hagela ebo dao,” agai te po wai. Te we bidi augwaligo Godigo digi bomai po wali peyu, tama te tobage ofa tigidali mani goli, agai te po wai. ⁹ Tama nosali agai te po me wai, “Ena asali, te nago homu kolesaga wali painogo asalio.” Tama tiyu, Godigo te hasia elaluali ofa mabo kolesaga tagaliyu hasegelali, tama agai te Kraisgo ofa mani nosali asali kolesaga bomonama dodolai dao. ¹⁰ Jisas Krai agai te Godigo homu kolesaga wali pelama, tama aga bidibo ula aga digi Godibolo te ofa tiwai ilama, te deli sogo naga mawai. Tama tialigo agai da tigidali wiegi yai mu ilai dao, te da seḡe me elalubo menio.

Te Kraisgo ofa ebogo te seḡe sela saḡo te usu mu yaibao

¹¹ Te tigidali pris bidi dabe augwali doligulama, tama augwa pris se tigidali sogo ebo dao. Tama tiyu, augwaligo te ebo ofa tiwai naga me idu gebo dao. Tiali goli te ebo ofa dabego te we bidigo dwai seḡe sali seḡe sela saḡo usu munu me egobeo. ¹² Tiali goli Kraisgo aga digi te seḡe sela saḡo ofa te deli sogo naga mani, tama te ofa te tigidali sogo usu nama elalua paibao. Agai tama tilama, tama aga meggi te Godigo dolo nogode dulalubao. ¹³ Aga te tiwai bidiyu, tama agai te Godigo aga boi bidi te aga dologoba mubo te tonalubo dao. * ¹⁴ Te me te we bidi

* **10:13:** Tib 110:1

augwali agai te usu niba kadu mu wagasomai
ilali, agai te ofa deligo naga augwali wiegi
yai mu pedalomainogo yali, te augwali bugagia
mu bidada pabo ula somainogo tama tiaí dao.

¹⁵ Tama tede me Godigo Mobo Bidigo me e tiwai
po dabolo wai dao:

¹⁶ “Genuai Bidi Godigo te po wai,

“Te sogo bolo silibo si, teda nosali te eno gasa po
te

augwali dali daḡ waibao.

Te augwali tau sabo daḡ wabo po e dao:

Te eno bomai po tigidali te augwali homuba

munama, tama augwali homu kolesagade eno te
po

aseaibao.’ ” *

¹⁷ Tama Mobo Bidi agai te po ma wadolama wai:

“Tama eno augwaligo seḡeba me te augwaligo
yali dwai kolesaga teba te eno homugo kone ma
egobeo.” *

¹⁸ Tama tibaso, Godigo te seḡe sela saḡwai baso
da, teda te seḡe sela saḡwainogo te ofa mabo
kolesagago te se me elalugobeo.

*Dago konealubo po daḡ mu olama God paḡba
pinao*

¹⁹ Ama dedeo, Jisasgo aga digi te dago seḡe
sela saḡo ofa tama bugagia yaligo da, teda da wi
isaḡadi te Tedali Gasagi Yai Be Habu Mu tomoba
pabo usu dao. Jisasgo digi aga kaneme geleyu
tama isibaso, da te habu tomoba pabo usu mu
ilai dao. ²⁰ Aga tigi isibogo te tuḡe walalubo
nami ugwa bogo badu muani tiwai, tama te

* **10:16:** Jer 31:33 * **10:17:** Jer 31:34

bidibo ula sabo gesi tų dalali, te da te be habu tomoba painogo yali. ²¹ Tama aga da, te dago genuai polalubo pris bidi dao, tama aga te Godigo dagalude elalubo be tonalubo bidi bidibo dao. ²² Tama elalualigo da, teda da homu mu eyu, tama homu si me esiayu dago Godiba konealubo po daų mu olama, tama da aga paba pinao. Agai dago yali dwai se sege sela sanama, tama dago homu wiegi yai ma ilali. Me agai dago tigi sese te wiegi yai aigo mu telawali. * ²³ Tama dago homu nosali da Godigo bidibo digi bidigi paibao. Tama homu eyu, tama dago te gasa we bidibolo te homu ebo po haninama pusali. Awe, dago te konealubo pode dena homu bugagia daų olama, tama tede homu si me ilamuo. Magi baso meni. Godigo ebo kolesaga dago koneani, tigidali se te agai yaibao po wabo se te mu tama agai te se ebo dao. ²⁴ Da we bidi deli deli dena hasi te dago abagide homugo kone palao. Augwa hasi augwaligo dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga dali, te dwagi yai tau sabo kolesaga me, te kolesaga si yabo homu hodolomainogo eyu, dago dena abagi dabede homugo kone palama tama tau sao. ²⁵ Tama tiyu, dago te ama dede dali deliba sisinibo kolesaga te me tagalamuo, te bidi mebago te ebo kolesaga tiwai egimio. Menio. Duga koneani, te dago Genuai Bidi Jisas asabo side bodolu te paba yagasalio. Tama konealigo da, ama dedego homu kolesaga tau siyu daų walobo se bomonama dago yao.

Dago Godigo Ogwa tudiba me mugio

* **10:22:** Prs 8:30; Ese 36:25

²⁶ Te dago te Kraisde mu po mu sai digi tama nosali te dena homugo digi dago te seḡe sabo kolesagade ma bilidubaso da, teda te seḡe sela sayabo te gasa ofa me elalugobeo. ²⁷ Menio. Te da wi mu elama, tama te po tų yabo bodolu naga tonaluaibao. Tama te sia te posolo yai mu elalubao tama te siago te God dali boi bidi ebo bidi tigidali ulaibao, te me tonaluyu bidaibao. * ²⁸ Dago koneani, te bidi me deligo te Mosesgo bomai po hagela homu eyu tama te bolobaso, tama te bidi sigo me selago sulama tama augwaligo agai te dwai se yali po pusubaso da, teda augwaligo te bidi homu dene munu me ebeo. Menio. Te aga isimainao wai dao, tama te tobolu bidi dabe augwaligo aga ela muani. *

²⁹ Te Mosesgo mani bomai po bolali bidi dali te bidi dabego tama tialigo da, teda dagego magi homu te Godigo Ogwa tudiba mubo bidi dali yaibawe? Magi baso menio. Te Kraisgo te Godigo da tau sabo po daų wali kanemego te bidi wiegi yai ilali. Tiali goli te bidigo dwai kolesaga ma ebogo te po daų wali kaneme te olo nai tiwai ilalio. Tama agai dwai kolesaga mu te olo tau sabo kolesaga mabo Mobo Bidi dali eyu, tama Mobo Bidi nogi posobo po tama wai dao. Kone palao. Te bidi aga seḡe genuai mu sobaso, te dolo mu dao. * ³⁰ Dago koneani, te Godigo me sogo po weyu te po wai, “Te dwai kolesaga wei ponobo se, te eno yabo se dao. Ena digi eno te dwai dene sabo te wei ponaibao.” Tama dago koneani, agai po ma wai, “Genuai Bidi aga digi aga we bidi

* **10:27:** Ais 26:11

* **10:28:** Bom 17:6; 19:15

* **10:29:** Sai 24:8

augwali te po tų ebode dagalaibao,” te po wai dao. * ³¹ Te bidibo ula elalubo God agai da daų weyu, te dwai dene ebo te dabolo wei ponainogo eyu da, te dwai wi mu ebo nai dao.

Da konealubo pode bomonama dolaluao

³² Tiali goli te dageba polobadu pedalali sę te dagego homugo ma kone palao, te sogo dagego Godigo po odama tama tede te ula sai. Te sogo gasa bidi dabe augwaligo genuai sę dene dagebolo mani, tama dagego dene hauwa tolai. Tiali goli dage bomonama bugagia dolaluai dao.

³³ Me sogo augwaligo dage te tigidali we bidi gedude dodolama, tama augwaligo dwai posobo po dagebolo wali, tama augwaligo gedude dagebolo dene mawai. Tama me sogo dage te sabo sęę tiwai sabo we bidi dali dage kisa selama, tama dagego augwali tau sai dao. ³⁴ Tama tiyu, dagego te kalabuside bidali we bidi augwali homu dene eyu tau sobadi, te dagego me te dene sali. Tama me sogo te bidi dabe augwaligo bomonama dagego doado bage dagala siyu yali goli, dagego homu wiegi yai pemene eyu, tama augwaligo te nai dabe sabo gogolali. Magi baso meni, dagego koneani, tama duga nai digi mu da, te tedali me elalubao homu yali, te Godigo dagebolo maiabo nai dabe, tama te nai da te sesemane sogo elalua pabo nai dao. ³⁵ Tama tibaso, dagego duga te bomai konealubo po daų wali te munu me tagaligio. Menio. Te kolesaga me ebogo te genuai nai nosali sabo bomu te elalubao. ³⁶ Dage bomu elama dolaluyu,

* **10:30:** Bom 32:35, 36

tama seḡe bugagia toloyu, tama duga te Godigo homu wali pagameo. Tama tiyu, duga wiegi yai nai somainogo yaibao, polobadu Godigo te nai dagebolo mawaibao po daḡ wai dao. ³⁷ Magi baso meni. Godigo wali po te bukude aseani me e tiwai po elalubao:

“Te sesabi me egobeo.

Dwasianu sogo digi, tama te asobo bidi te aga sabolaibao.

Te aga gesege elama me tonalugobeo.

³⁸ Tiali goli eno doloba pai we bidi augwaligo enade konealubo po wali pobaso, tama augwali bidada paibao.

Tialima augwali tomode te bidi me deligo ena tagaliyu tama ibaba kila sobaso da, teda eno homu aga dali wiegi yai me egobeo,” te po wai.*

³⁹ Tiali goli da te ibaba kila selama te hagayabo we bidi te me tegobeo. Menio. Da te konealubo po daḡ wabo we bidi hani dao, tama God agai da ma dobola sabo dao.

Dago konealubo homu Godiba keḡ pelama bomonama dolalualo po wai

11

(*Daḡ 11–13*)

Konealubo homu daḡ wabo kolesaga page po wai

¹ Te konealubo po daḡ wabo kolesaga te e tiwai ebo dao: te da Godide tiḡlubaso da, teda te da dwagi yai homu eyu asobo tonalubo naide

* **10:38:** Hab 2:3-4

da hania konebao, Godigo te nai dabolo mu mawaihao. Tama dago gedugo susiawai nai digi, tede dago homu si isabadi te dago homugo mu konealuai. ² Te polobadu e tode bidali we bidi meba augwaligo Godide konealubo po daw olama tama agade tiylubaso, tama Godigo te po wai, “Augwaligo kolesaga te wiegi yai yalio,” te po wai dao.

³ Dago Godide konealubo po daw olama tama agade tiylubaso, dago koneani, Godigo agai po wabogo e to de dagalu si nigai. Tama agai tama tialigo da, tigidali nai megi dago gedugo subo, te Godigo dago susiabo naigo nigai dao.*

Abel me Enok me Noa tama bidide po

⁴ Te polobadu bidali bidi nogi Abel agai konealubo po Godide daw weyu, tama agade tiyluyu agabolo ofa yai. Tama te ofago te aga ama Keingo ofa yali te aiyaba elaluama tama wiegi yai mu yai. Awe, Abelgo Godide tiyluali, tama tego Godigo aga doloba pai bidi nogi yai. Godigo te Abelgo agabolo mani naide te agai godolo yai. Tama nosali Abel isali, tiali goli agai te Godide tiylubo kolesaga yaligo te po dabolo me ola mabo dao.*

⁵ Te bidi Enokgo konealubo po Godide daw olama tama agade tiylubaso, tama Godigo aga dagaluba sela holai. Aga me isibeo. Meni. Te bidi dabe augwaligo aga gegebo se yali, tiali goli augwaligo aga me subeo. Godigo aga salio. Tama Godigo po bukude te po wai, “Polobadu Godigo Enok sisabadi, tama te sogo Enokgo Godigo homu

* 11:3: Gag 1:1; Tib 33:6, 9; Jon 1:3 * 11:4: Gag 4:3-10

kolesaga wali paligo da tama tede Godigo godolo yai,” te bukude te po aseai dao.* ⁶ Tama bidigo Godide tiɓluama tama agade konealubo po daɓ me wasiɓwani bidi, agade te Godigo dwagi yai homu egobeo, godolo munu me egobeo. Magi baso meni, te bidigo Godibolo lotu po wagi painogo homu ebaso da, te bidigo konealubo po Godide daɓ olama agade tiɓluyu bidao. Tama tiyu, agai e homu dolo yao: “Awe, God aga mu bidibo dao, te aga gegebo we bidi dabebolo agai wiegi yai nai nosali mu mawaibao,” te homu aga dolo yao.

⁷ Te Godigo te bidi Noabolo po weyu, “Te nago gedugo susiɓwai nosali pedalabo seɗe dua yao,” te po wai. Tama te bidi Noa agai Godide tiɓluama tama konealubo po daɓ obaso, agai te Godigo agabolo te aga gedugo susiɓwani naide pusali po bugagia odali. Tama te po wali peyu, tama agai te moni geba me deli nigai. Tama tiyu, aga dali, aga we wai puluba augwali te geba tomoba pelama, tama bugagia bidali, tama augwali me dolobeo. Te geba seɗe tama ebogo Noago te tɔde we bidi tigidali augwaligo dwai seɗe po tɔ ela mabo tiwai yalio. Tama te bidi Noa aga Godigo wali pode tiɓlubo kolesaga elalualigode Godigo Noa te doloba pai bidi da wali, te Godigo tigidali konealubo po agaba daɓ wabo we bidi dabe dali ebo kolesaga yalio.*

Abraham aga we Sara dali augwali sigo konealubo homu Godiba daɓ wali po wai

* 11:5: Gag 5:21-24 * 11:7: Gag 6:13-22

⁸ Te bidi Abrahamgo konealubo po Godide daḡ olama tama agade tiḡluyu bidali. Tama tibaso, Godigo aga i obaso, tama Abrahamgo Godigo po wali pai. Tama tiyu, aga bidali bulu tagalama, tama Godigo aga tḡ mu dolo te agabolo mawaibao wali tḡ teba pabo gagalali. Abraham aga menaba pogowe te agai me konebeo. Tiali goli aga Godigo agabolo wali pode aga homugo tiḡluama, tama aga page bulu taga pai dao.*

⁹ Tama aga Godide tiḡ peyu, tama Godigo agabolo polobadu te mawaibao po wali te tḡde bidaluali. Tama aga te tḡde bidali te gasa bidi hanigo tḡde bidibo tiwai yai. Aga te ogwa Aisak de Jekop si dali te osogo bidabo ugwa bede bidaluali. Te agabolo te tḡ saibao wali po, te Godigo te tiwai po polobadu wai dao, tama Godigo te po te bidi sibolo me nosali ma daḡ walali.*

¹⁰ Tama Abraham aga te osogo bidabo ugwa bede bidibode te usu da homu magi baso idualiwe? Woo, sesemane sogo aga te gamonabo hanu suabo homu yai. Abraham aga te hanu tomoba pabo sogo tonaluai. God agaduba deligo naga agai te hanu nigibo homu kolesaga koneama tama aga digi nigai dao.

¹¹ Tama Sarago me konealubo po Godide daḡ olama tama agade tiḡluali. Agai wai ame nabo sogo bodolu silai madi, tiali goli agai konealubo po daḡ elaluali, tama agai wai ame nabo bomu usu yai. Sarago e tiwai homu yai: ‘Godigo po daḡ weyu eno wai ame naibao wai. Tama Godigo

* ^{11:8:} Gag 12:1-5 * ^{11:9:} Gag 35:27

mu po naga wabo dao,' Sarago te homu yai.*

¹² Tama te bidi deli, aga monu dabe elama tama paḍe isainogo yai goli, aga te wai hauwago aya pedalai. Tama augwali hauwa mu pedaludubadi geai, te dagalude elalubo hq dabe tiwai me, tama te tamu aḡ sanede elalubo masigi sane tiwai pedaludali. Te bidigo augwali nedebo me usu egobeo.*

¹³ Tama te Abraham dali Sara dali, te Aisak me Jekop, te we bidi augwaligo konealubo po ḍaḡ olama Godide tiḡ peyu bidaluama tama augwali isalio. Tama augwali e tḡde bidali sogo, te Godigo polobadu augwalibolo te nai mawaibao po wali, te wiegi yai nai augwaligo me sabeo. Menio. Augwali digibulu dolaluyu, tama augwaligo augwa homugo naga te Godigo augwalibolo maiabo nai sulama, wiegi yai homu pemene yai. Tama augwaligo te gasa we bidibolo te po haninama hania wai, "Da e tḡde bidibao te gasa bulu bidi tiwai bidibao. Da e tḡde dwasianu sogo naga bidagasai dao."* ¹⁴ Te bidi dabe augwaligo te tiwai po obaso, te dago kuna koneai, te augwaligo te augwa mu bidigi pabo tḡ mu gegainogo homu eyu te po obao. ¹⁵ Tama augwali homu te polobadu taga soali bulude me elalugi sogo da, teda augwa ma geasa asabo tḡ elalugi da. ¹⁶ Tiali goli augwaligo te tiwai me ebeo. Menio. Augwaligo homu gasa tḡba paiba homu elaluali, tego te augwaligo taga soali bulu aiyaba elaluama tama wiegi yai mu yalio. Te

* **11:11:** Gag 18:11-14; 21:2 * **11:12:** Gag 15:5; 22:17; 32:12

* **11:13:** Gag 23:4; 1 Sto 29:15; Tib 39:12

dagalude elalubo dao. Tama te po wabo bidi dabe dali te Godigo hale homu me egobeo, “Nage dago God dao,” te po wabo. Menio. Agai te agade konealubo po daꝥ wali bidi dabe dali hale homu me isaꝑaso, agai te augwali bidabo hanu me deli sisi elama elaluai dao.

¹⁷⁻¹⁸ Polobadu Godigo Abraham usu sai. Hasia bolo Godigo agabolo te po wai, “Te eno nagebolo te bulai wai dabe umabo mawaibao, te po wai dao. Tama megì eno e po obao, te nago ogwa Aisak, te agade te augwali nosali pedalaibao,” te po wai. Tama nosali Godigo Abrahamgo agade konealubo po daꝥ wabo kolesaga osola suainogo eyu, tama agabolo te po wai, “Nago naga ogwa Aisak digi selama, tama aga ela munama, enabolo te ofa tiwai mao,” te po wai. Abrahamgo koneani, te Aisak da, te aga nosali pedalabo hani we bidi page mu dao. Tiali goli agai te Godide konealubo po daꝥ weyu, tama agade mu tiꝥ pobaso, tama agai te ofa tiwai eyu tamadi tama aga Aisak elama Godibolo mawainogo yai.*

¹⁹ Magi baso meni, agai e homu yai, “Awe, te eno aga ela munama tama Godibolo mobaso, teda Godigo te aga ma hodolama enabolo ma mabo bomo usu mu yaibao,” te homu yai. Tama mu tamao, dago te seꝑe po digi po begelama e tiwai po wai: “Abrahamgo aga ogwa Aisak te gu pagede ma sabo tiwai aꝥ yai dao.” Te po wai.

Aisak me Jekop me Josep te bagede po wai

²⁰ Aisak me aga Godide konealubo po daꝥ olama agade tiꝥ peyu bidibaso, tama agai aga

* **11:17-18:** Gag 21:12; 22:1-14

ogwa si Jekop de Iso siba nosali pedalabo sêde po pusali. Godigo augwali sibolo dwagi yai sê yaibao po agai dâḡ walali.*

²¹ Te nosali Jekop me agai Godiba konealubo po dâḡ olama tama agade tiâ peyu bidibaso, tama aga pade isainogo ebo sogo, agai te aga ogwa Josepgo ogwa side dwagi yai po wai. “Godigo augwali si dali wiegi yai sê yaibao,” te po wai. Tama te sogo aga te aga donoba tigulama, tama Godibolo lotu po wai.*

²² Te nosali Josep me agai konealubo po Godiba dâḡ olama agaba tiâ peyu bidibaso, tama aga isainogo ebo sogo agai te po wali, nosali te Israel dabe augwaligo te Isip tḡ tagalama gasaba paibao wai. Tama augwaligo agai dili dabe te sogo teba sela pelama, gasa tḡde pubulao po me wai dao.*

Mosesgo konealubo po dâḡ olama, Godide tiqḡuali po

²³ Te Mosesgo aya de ida sigo konealubo po Godiba dâḡ olama agaba tiâ peyu bidai. Tama te Mosesgo idago aga te Isip bulude ame nenama, tama augwali sigo suali, aga sawi yai wai mu bidai. Tama tibaso, polua selade augwali sigo aga geme dualama bidai. Te Isip gavman tuni bidigo bomai po weyu, te po polobadu gana wai dao, “Te Israel dabego we dabego te wai ogwa dabe ame nobaso, augwali ela muao,” te po wai. Tiali goli augwali si te tuni bidigo bomai pode wi me

* **11:20:** Gag 27:27-29, 39-40

* **11:21:** Gag 47:31-48:20

* **11:22:** Gag 50:24-25; Sai 13:19

ebeo. Tama tibaso polua selade augwali sigo aga geme dualama bidai.*

²⁴ Te bidi Moses me agai konealubo po Godiba daḡ olama tama Godide tiḡ peyu bididuali. Tama tibaso, nosali aga genuai yaide, te Isip dabego aga te Isip tuni bidigo wegigo negali wai da nogi wabo te tagalao, agai te homu yalio.* ²⁵ Magi baso meni, aga digi te aga Godigo hani te Israel we bidi dali dene sabo homu yai. Agai koneani, aga te tuni bidigo wegigo negali ogwa me bidiyu da, teda agai nosali dwai se eyu bidagameo. Tiali goli te pɛwadage sogo naga tede wiegi yai homu pemene yaibao. Tama hagela homu yai dao.

²⁶ Agai te homu yali, te aga te nosali asaibao wali bidi Kraisgo nogide hale siyu da, tego te tigidali mone me te Isipde elalubo te au dobage dabe te aiyaba mu elaluaibao. Tama te gasagi yai wiegi yai nai te Godigo agabolo mawaibao po, tede aga homugo keḡ palio.

²⁷ Te bidi Mosesgo konealubo po Godiba daḡ olama tama agade tiḡ piduali baso, agai te tuni bidigo seḡe homu ebode te aga wi me ebeo. Meni. Aga hogodolama tama Isip tḡ taga soali. Te e tḡde bidigo God gedugo me susiḡbo digi, tiali goli Mosesgo te God subo tiwai yali, tama tiyu aga bomo elama geasa ma pabeo.* ²⁸ Agai Godide mu tiḡlubaso tama agai te Israel we bidi te tedali sogo nogi Pasova tede yabo kolesaga ebo se ilali. Te bidi elabo mobo bidigo te Israel dabego gomunai ogwa tigidali ela muidali weyu,

* **11:23:** Sai 1:22; 2:2 * **11:24:** Sai 2:10-12 * **11:27:** Sai 2:15

agai augwalibolo te po wai, “Te duga be deli delide kibu sipsip wai elama, tama te kaneme te be tų sesegede pos niba segeni tiwai sşşaga pao,” te po wai.*

²⁹ Te Israel we bidi dabe augwaligo Godiba konealubo po dą olama tama agade tią piduali baso, te Isip tų taga soali sogo augwali te tamu ąi nogainu, tama Godigo te ąi buga somainu ilama, tama augwali te wa pai tų tiwai elalubo tomo tųdu nogai. Te augwali pobeasa asobo Isip dabe augwali me te ąidu usu selama nogali, tiali goli te ąigo augwali elama, tama poma pobaso te wę tomode isila pai dao.*

³⁰ Te nosali te Israel dabe augwaligo Godiba konealubo po dą olama tama agade tią piduali baso, tama augwali pelama tama Jeriko hanu bagulali masigigo nigai obo te a naga olama me badu nogo si sogo usu nama bagulali, tama te masigigo nigali obo te tųba degasa dulai dao.*

³¹ Te sę pedalisiaąbadi, tama te hanude bidali penani ebo we Rahap agai te Godigo te Israel dabe tau sali po odoyu, tama agai Godide aga homugo tiąluali. Tama tibaso, agai te bulu geme sa pelama sugi pali Israel bidi si tau salio. Tama te we aga te Godigo po sela sąwani we bidi augwali dali me dolobeo.*

³² Tiali goli dagego te Godide tiąlubo kolesaga page bugagia konemainogo eyu, megi eno mena po me wadolama tama ma wagowe? Menio. Te eno te bidi Gideonde po wabo sogo me, te

* **11:28:** Sai 12:21-30 * **11:29:** Sai 14:21-31 * **11:30:** Jos 6:12-21 * **11:31:** Jos 2:1-21; 6:22-25

Barak me, te Samson me, te Jepta me, te Devit de Samuel, me te Godigo po pusali profet bidi dabe augwalide po eno wabo sogo te usu menio.

³³ Te tobage bidi dabe augwaligo te Godiba konealubo po daḡ olama tama agade tiḡ piduali baso, tama augwaligo te wābi hwībo bomu ug-waba ela holoyu, tama te tuni bidi hauwago ami bidi dabe augwali aiyaba elaluyu yai. Augwaligo doloba pai kolesaga yai, tama augwaligo te Godigo augwalibolo mawaibao po wali nai me salio. Augwaligo te bidi ela tubo moni kibu laion dabego pedauwali pania siyu yai dao.* ³⁴ Tama augwaligo te moni sia bogoli ebo me sula ṣayu yalio. Tama me te augwali wi pidu gebaso te gasa bidi dabego te bobage hwā gego te augwali elali te usu me ebeo. Tama augwali bomu meni yai bidilama, tama nosali augwali bomu sai. Augwali te wābi hwībode bomai bidi mu pedalai. Augwaligo te gasa hanigo genuai ami bidi dabe augwali aiyaba elaluyu pobeasa peyu yai dao.*

³⁵ Te we dabe meba augwaligo Godide konealubo po daḡ olama tama agade homugo tiḡ piduali baso, tama isai ogwa dabe augwali ma ḥodaloyu elama, tama augwa idago augwali ma siyu yali. Tama gasa bidi meba kalabus elama tama boi bidi dabego augwali tigi mu dolali, te augwali isabo usu tiwai mu yai. Tama augwaligo te God tudiba mugi sogo da, teda te boi bidi dabego augwalide te tebo ṣe tagaligi dao. Tiali goli augwaligo te boi bidi dabego po te augwaligo wali me pabeo. Menio. Augwaligo homugo

* **11:33:** Dan 6:1-27 * **11:34:** Dan 3:1-30

te augwali gu pagede ma hodaloabo te homu elama, tama augwaligo tebogo te bidabo wiegi yai ula sabo homu naga yalio.* ³⁶ Tama te Godide konealubo po daɣ wali we bidi meba te boi bidi dabe augwaligo te dwai posobo po sege siyu, tama augwali dodolama te dwai bigo subigila elali, tama sengo augwali kenama, tama augwali kalabusiba muyu yai dao.* ³⁷ Tama augwali tigiba te boi bidi dabego masigi sayu ela muyu yai. Tama augwaligo te ni togobo so selama, tama augwali tigi te sogo togolama pedai pedalai. Tama augwaligo te bobage hwa gego augwali ela muyu yai. Tama te konealubo po daɣ wali we bidi meba augwali nai meni yai baso, augwaligo te kibu sipsip tigi waligo me te meme waligo te ugwa tiwai gudama, tama augwali bilalio. Augwali te tigi tau sabo doado bage tigidali menia sali, tama te bidi dabego sege augwalibolo mayu, tama dwai kolesaga mu augwalibolo yai dao.* ³⁸ Tama tibaso, augwali tedela pelama, tama geme te bidi meni yai buluba me, te bulu duba me, te masigi ola beba me, te to dedage tomoba me geme bidigi peyu yai. Augwali te wiegi yai we bidi mu, tama e tode we bidigo te bidi dabego konealubo po daɣ wabo te dali usu nisiayu, tama augwali tomode me bidigi homu elama augwali dali boi bidi mu yalio.

³⁹ Te tobage polobadu bidali Godiba konealubo po daɣ wali tigidali we bidi, tama augwali te God gedude wiegi yai nogi mu sai, agai augwalide

* **11:35:** 1 Kin 17:17-24; 2 Kin 4:25-37 * **11:36:** 1 Kin 22:26-27;

2 Sto 18:25-26; Jer 20:2; 37:15; 38:6 * **11:37:** 2 Sto 24:21

‘Augwaligo kolesaga te wiegi yai yali,’ te homu yai dao. Tiali goli augwaligo te wiegi yai nai polobadu Godigo augwalibolo te mawaibao po wali nai te augwaligo te sogo me sabeo. ⁴⁰ Magi baso meni, polobadu digi Godigo wiegi yai nai me deli dabolo sisi ilama dodolali elalubao. Tama aga homugo te polobadu agade tią pai we bidi dabego da nosaliba ilama augwali polasa peyu tama te wiegi yai mu me pedalogobeo. Menio. Te da me doloba pai wiegi yai mu augwali dali naga pedalaibao, Godigo te tama homu eyu dodoloyu yai dao.

12

Dago Jisasba tonono eyu agade homugo kęą pinao

¹ Te da me, da magi ebawe? Te polobadu bidali we bidi augwali doligulama tama da te genuai pogo bagulubo tiwai elama, tama augwaligo dabolo te Godide konealubo homu daų wabo kolesaga ola mawai. Tama tibaso, dago me te ususu si yainogo uda yabo bidi tiwai eyu, te tigidali seęę yai nai guda sayao, te dade daų wabo dwai kolesaga tigidali me te dago guda sayao. Tama dena homu daų ilama, tama Godigo dabolo sa muyu uda yao wali madi sabolainogo da bomonama te daiba uda iyao. ² Tama tiyu dago gedugo Jisasba naga tonono iyao, aga te dago agade konealubo po daų wabo kolesaga page bidi, tama nosali agai dago agade tią pabo kolesaga ebo mu usu naibao. Polobadu Jisas aga homugo te wiegi yai homu pemene yabo se te nosali sabo homu elama, tama aga bomo elama

bidali, tama aga dene bugagia tolama aga ni pedaide isai. Agai homugo te ni pedaide hale sabo te olo nai tiwai da, te homu yai. Tama megi da agai genuai nogi elalubaso, aga te God dulalubo sia saide te dolo nogo badude megi dulaluyu bidibo dao.

Godigo seḡe dabolo mayu da, te da dodoloyu emainogo ebo dao

³ Dagego te bidi Jisasde bugagia kone palao. Te seḡe sai bidi dabego polobadu augwaligo dwai boi bidi mu aga dali eyu, tama aga dwai dene mawai. Tiali goli aga bomo elama dolaluai. Dagego te tiali koneba wida, te dage te Godide tiḡ pabo kolesagade hagela me egio, tama dagego homu nagamea me pelamu dao. ⁴ Te Godigo po odobo hagela homu ebo bage augwaligo dage dali dwai seḡ elama, tama dage bomonama eyu, te Godide konealubo po ḡaḡ wabo kolesaga tagalobeo. Tama tiyu dage bomonama ebadi te boi bidi dabe augwaligo dage elama, pḡde isainu yai. Te gasa bidi dabe augwaligo Jisas dali dwai seḡ eyu aga ela muyu yali. Tiali goli te dagede meni.

⁵ Te Godigo dagego homu bugagia ḡaḡ walo-mainogo bomo mayu wali po te dagego homugo gegeda pai dawē? Agai dage te aga wai da olama nogi ilama, tama agai te po wai, augwaligo te bukude aṣani,

“Te eno waio, te eno nage dodolobo kolesaga me deli nagebolo ebaso da,
nago homugo te olo nai tiwai da me wagio. Nago gēda muani kolesagade bugagia kone palao.

Te eno seḡe nagebolo mayu te nage dodolobaso da,
teda nago homu me dolamu dao.

⁶ Magi baso meni, te eno bidi me deli godolo ebaso da,
teda agai kolesaga te eno dodolaibao.

Tama eno bidi me deli selama tama eno wai da wabo nogi eyu da,
teda eno te aga dodolobo dao, te bidigo aga ene
sigi

te siade ulama tama nogogo dodolobo tiwai ebogia

yaibao,” te po wai. *

⁷ Te dage bomu elama dolaluyu, tama Godigo dage dodolomainogo emainao. God agai dage-bolo ebo kolesaga ebogo dage te aga wai mu dao te hania ola mabo dao. Mena wai bidibadi tama aga ayago aga me dodologobewe? ⁸ Menio. Godigo aga wai dabe tigidali dodolobo dao. Tama agai dage dodoligi menigi da, teda dage te agai wai mu menigi da, dage te tude biliyu penani ela bilibo wego wai tiwai egi da. ⁹ Dagego te me koneao. Te dena e tude aya augwaligo da dodoloyu yai, tama dago augwali nogi ugwaba sai. Teda dago dagalude bidibo Aya dologoba mu pelama, tama dago te bidibo ula mu sao.

¹⁰ Te da te ogwa wegide bidibadi, dago e tude aya augwaligo te dago kolesaga te dwasianu sogo naga dodoloyu, te augwaligo homu kolesaga usu nama tama tiali. Tiali goli God agai da dodolobogo te da mu tau selama, tama dago te aga digi ebo te wiegi yai magi dwai se isawai

* **12:6:** Jop 5:17; Prs 3:11-12

kolesaga saibao wai. ¹¹ Tama God Ayago seḡe dabolo mani te da dodoloyu ebaso da, tama te sogo dago wiegi yai homu pemene me ebeo. Menio. Dago homu te seḡe naga me elalubao. Tiali goli agai da dodolali tama te tiwai wiegi yai nai nosali pedalaibao wai: dago doloba pai kolesaga eyu, tama dago homu nagame elama bidaibao.

Dago dili bomaluyu bomo elama dolalua po

¹²⁻¹³ Godigo te dago ebo kolesaga dodolobo se tama yaligo da, teda dagego agai po wali pabo kolesagade dage te bomo kimi isali bidi tiwai eyu biligimio. Te meni. Te dagego nogo te olo walalubo tiwai elalubo, te tagalao, dagego bomoma sao. Tama te saḡa kidu isai tiwai ebaso da, tagalama, te duga bomo elama dolalua. Dage Godigo po wali pobadi, te dolo wiegi yai kolesaga naga yao, te bilibo bidi agai te dwagi yai dolo tudu naga pabo tiwai yao. Te dage tomode bidibo bidi me deli aga Godigo po wali pabode bomomeniama tama aga tulaluidali weyu, dagego aga tau somainogo eyu, te dolo wiegi yai kolesaga naga eyu bidao.*

¹⁴ Dage deli deligo te tigidali bidi dali te homu nagamea pabo kolesaga wali pabo se bomo elama yao. Tama dagego te Godiba homugo keḡa peyu, te dwai se me isaḡwai kolesaga me wali pabo se bomo elama yao. Magi baso meni. Te bidigo te tobage kolesaga meni yani da, teda agai dago Genuai Bidi me sugobeo. ¹⁵ Te ama me deli tula muyu tama Godigo te olo tau siyu

* **12:12-13:** Prs 4:26; Ais 35:3

mabo kolesaga tagalidali weyu dagego bugagia tonalua. Tama tiyu dage tomode pedalobo ama me deli aga te ha ebo nedu du tiwai walama, tama dagebolo seḡe menama, tama dage God gedude meda yai pedelabuo.* ¹⁶ Tiyu bidi me deligo te penani ebo kolesaga wali pabuo. Tiyu bidi me deligo te God tudiba muyu, te polobadu Isogo yali tiwai idalio. Te aga amade te tubo nai deli sogo naga abela tuali, tama agai te aga digi gomunai ogwa da wali bomo me, nogi me, te sigo te tubo nai abelama tama aga olo sawai dao.* ¹⁷ Dagego koneani, nosali agai te yali seḡe neyu, tama te gomunai ogwa da wali bomo dali nogi dali si ma sainogo yali, tiali goli aga ayago te menio po wai. Iso aga te gomunai bidi nogi ma sainogo te gela hauwa wali, tiali goli te aga daḡ wali po togobo te tu menio.*

¹⁸ Megi dagego te Israel hani we bidi augwaligo polobadu mu yali se tiwai ebeo. Augwali te augwa nogogo tula subo naiba asali, te bulu du nogi Sainai teba augwali asali. Te bulu dude augwaligo suali, te genuai sia dabo, tama be hulua si te sisi yai mu me, te bomai wali dali be sele dali be kulu wabo dali, ¹⁹ tama te bu wabo nai biugel moni bu wabo dali, te Godigo po wabo me, augwaligo te suali me odali. Tama te Israel we bidi augwaligo te po wabo odolama, tama augwali wi eyu, tama bomo elama Mosesbolo te po wai, “Dago te po wabo ma odobo usu egobeo,” te po wai.* ²⁰ Magi baso meni. Te Godigo

* **12:15:** Bom 29:18 * **12:16:** Gag 25:29-34 * **12:17:** Gag

27:30-40 * **12:19:** Sai 19:16-22; 20:18-21; Bom 4:11-12; 5:22-27

augwalibolo mani bomai po, te po odolama augwali wi mu yai. Agai te po wai, “Te bidi me deligo nogo munama te bulu du nogogo diabaso da, teda dagego masigi agaba sanama tama aga ela muao. Tama bulmakau ma sipsip dabe me te tiwai naga elama ela muao,” te po wai.* ²¹ Augwaligo suali nai te dwai mu baso tama Mosesgo me te po wai, “Ena wi mu elama, tama eno tigi didibili mu ebao,” te po wai.*

²² Tiali goli dage, dage te tiwai naiba me asobeo. Menio. Dage te Saion bulu duba asai dao, tama te bidibo ula mabo God bidibo moni hanu te dao. Te bulu da te dagalude elalubo Jerusalem hanu dao. Te moni umabo ensel mobo bidi dabe augwali sisinama te wiegi yai homu pemene ebo madi, teba dage asai dao. ²³ Dage te Godigo gomunai ogwa dabe augwali sisinama te bidibo madi, dage teba asai dao. Godigo augwali nogi aseani, tama te aseani po Godigo bidibo digide elalubao. Dage paba dolagasali, tama po tu dodolobo bidi jas aga bidibao, aga te tigidali we bidigo God dao. Polobadu mu bidai we bidi meba, augwali isama tama Godigo augwali doloba pai we bidi ilama tama augwaligo po wabo mobo noma me bidibo dao. Tama dage augwali bidibo digi asai dao. ²⁴ Tama dage Jisasba asai dao. Godigo da we bidi tau sabo po olama daq walali. Tama te daq wali tau sabo po dabolo waselemainogo eyu Godigo Jisas tagala palali, tama aga tomode bidiyu te daq wali tau sabo po dodolali. Te polobadu bidai bidi Abel

* ^{12:20:} Sai 19:12-13 * ^{12:21:} Bom 9:19

aga amago aga ela mubaso, aga gelali kanemego
“Boi yao, boi yao,” po wali tiwai bidai. Tiali goli
Jisasgo kaneme te dago sali dwai seḡe te sela saḡo
kaneme dao, te boi ilabo kaneme meni. Tama
teba me dage asai dao.

Dago bugagia tonaluao po

²⁵ Dage dua dao. Tiyu dage olo pania selama
tama megī e po wabo bidigo po sela saḡabuo.
Polobadu digi e tḡde Godigo bomai po te we bidi
augwalibolo mani, tiali goli augwaligo agai po
sela saḡwai. Tama te sogo polobadu, te augwali
wi me pabo usu meni eyu, tama augwa seḡe te
geda sabeo. Megi God te dagalude bidiyu dabolo
agai po mawai. Tama dago aga tudiba muyu da,
te da wi peyu te dabolo mabo seḡe geda sabo usu
egowe? Mu menio.* ²⁶ Tama polobadu Godigo
pedauwalide tḡ mali ilai. Tiali goli megī agai
dabolo e daḡ wali po walio, “Te eno tḡ deli sogo
ma mali ilaibao. Tama tḡ naga me tegobeo. Te
eno tḡ de dagalu dali si mali ilaibao.”* ²⁷ Te pogo
“Te deli sogo ma” weyu te po wai, agai dabolo e
tama ola mawai: te polobadu Godigo nigali nai
dabe tama megī agai dagalama, tama te nai dabe
aga sela saḡnama, tama me elalugobeo. Tama agai
te dagalisiḡbo nai dabe da, te me elaluaiḡbo.

²⁸ Te dago sali te bidibo digi te magi naigo
munu me dologobeo, usu egobeo. Tama te
tebode dago Godibolo usu da olama gedu haluasa
po wao. Tama dago agaba lotu po weyu, tama
agai godolo ebo kolesagade seḡ tulama yao. Tama
tiyu dago aga nogi ugwaba siyu, tama agade wi

* 12:25: Sai 20:22

* 12:26: Hag 2:6

yao. ²⁹ Magi baso meni, dago God da, aga te tigidali nai dabo genuai sia tiwai dao.*

13

Dago te Godigo da dali dwagi yai homu ilibo kolesaga iyao

¹ Dage Godigo po wali pabo we bidi, sesemane sogo dagego duga hasi duga ama dede dali dwagi yai homu eyu godolo iduao. ² Dagego te duga beba digibulu asobo bidi dabe augwali tau sabo homu ebo te dagego me gegeda pigio. Duga koneani, polobadu bidi mebagu te tiwai elama, tama augwaligo te ensel mobo bidi meba te augwa beba odasa pelama, augwali gesali. Augwaligo te ensel bidi asobo me konebeo. Augwaligo te bidi naga da te homu yai dao.

* ³ Dagego te ama dede augwaligo Kraisi wali pobaso te boi bidi dabe augwaligo augwali meba kalabus beba muani. Tama te kalabuside bidibo ama dabe dagego homugo konealua, augwali tau sao, te duga digi te kalabuside augwali dali bidibo tiwai ebao. Tama te bidi dabe augwali tigide sege sabo te dagego homugo koneao. Dagego koneani, te duga me tigi elalubo dao.

⁴ Tama te we sabo te wiegi yai kolesaga dao, te we bidi tigidaligo te homu yao. Dagego e tama yao, te bidi dali aga we dali augwa hasi te homugo kea pai kolesaga naga yao. Dagego koneao, nosali Godigo te penani yali we bidi me, te we sabo kolesaga dolali we bidi dali,

* 12:29: Bom 4:24 * 13:2: Gag 18:1-8; 19:1-3

augwalibolo te wei ponabo te dwai dene genuai sabo te elalubao.

⁵ Dagego te monede pesa eyu godolo ebo kolesaga wali me pigio. Te dagego tolalubo naide te dagego e tiwai homu yao, “Te wiegi yai dao. Te ena usu yaibao.” Magi baso meni, Godigo digi te po walio, “Te ena nage munu me tagalogobeo. Te eno nage tudiba munu me mugobeo.” * ⁶ Tama Godigo te po obaso, dago dena homu bomonama tama dago e tiwai po waiyao,

“Genuai Bidi da ena tau sabo bidi dao. Te ena wi me egobeo.

Te bidi dabe augwaligo ena dali ebo dwai kolesaga

tigidaligo ena dologowe? Menio!” *

⁷ Dagego duga tobolu bidi dabego yali kolesaga homugo bugagia koneao, polobadu augwaligo Godigo po dagebolo pusai. Dagego augwali bilali kolesaga dali, augwali isali kolesaga dali si homugo koneama, tama augwaligo konealubo po daŋ weyu Godiba tia pali kolesaga te wali pao. ⁸ Jisas Krais aga munu me hasegelegobeo. Polobadu aga hasegelebeo, megi aga hasegelebo meni, nosali aga munu me hasegelegobeo. Aga ebo kolesaga deli naga me ela piduaibao. ⁹ Tama tibaso, te gasa haniani haniani ola mani pogo dagego homu kegeyu, tama dagego Godigo tu wali pabo tagalu gogologimio. Te dago homugo te Godigo da olo tau siyu mabo kolesagade dago bomo sai yai baso da, te wiegi yai dao. Dago homugo te haniani nai tubode bomai po wali

* **13:5:** Bom 31:6, 8; Jos 1:5 * **13:6:** Tib 118:6

pabode te homo sainogo ebo usu egobeo. Te kolesagade bilali we bidi augwali te kolesagago tau me sabeo.

E tiwai ofa mabode Godigo godolo ebo po

¹⁰ Dago ofa ebo alta sai tiwai elalubao, tama tede dago Godigo nogi ugwaba sabo po wabogo te ofa tiwai agabolo mabo dao. Tama te Juda dabego pris bidi dabe augwaligo augwa lotu wabo te ugwa bedede se eyu, augwaligo te dago ofa tiwai ebo kolesagade se meni. ¹¹ Tama tigidali kibu bedede te Juda dabego polalubo tobolu pris bidigo te sipsip dabe me te bulmakau me te kaneme selama, tama agai te Tedali Gasagi Yai Be Habu Mu tomoba pelama, te we bidigo sege sela sayu ofa ilai. Tiali goli te kibu dabego tigi da, te augwaligo te augwa bidibo digi bulu badu sia nogonama, siaba ulai dao. * ¹² Tama tibaso, Jisas me te obo bagulali hanu bulu badu te aga dene tolali, te agai kanemego digi te we bidigo sege sela sayu, tama augwali Godigo gedude wiegi yai mu pedalomainogo ilali dao. ¹³ Tama tibaso, da me te pesage nigali te bulu badu agaba pelama, tama dago agai aga isibode tolali hale tiwai te dago me tolao. ¹⁴ Dago koneani, te e tode dago te gamonabo hanu me deli dago me elalubo menio. Tiali goli dago te nosali pedalabo hanu godolo mu ebo homu ebo dao. ¹⁵ Tama tibaso, Jisago nogide Godibolo wiegi yai homu pemene elama, tama dago te aga nogi ugwaba sabo kolesaga te sesemane sogo agabolo mayu, te ofa tiwai yao. Awe, dago pedauwaligo aga dago Genuai Bidi

* **13:11:** Prs 16:27

dao te po wabogo dago Godibolo dena ofa tiwai mabo dao. ¹⁶ Tama dagego duga hasi te we bidi augwalibolo wiegi yai kolesaga ebo te dagego homugo gegeda pelamuo. Tama tiyu dagede elalubo doado bage, te dagego te nai meni yai we bidiba dobayu, te augwali tau sao. Godigo te tiwai ofa ebode dwagi yai homu mu ebo dao.

¹⁷ Te duga tobolu bidi dabe augwaligo dage tau sabo homu elama, tama augwaligo dage sese-mané sogo tonalubo dao. Magi baso meni, nosali augwaligo digi yali se po tigidali te Godibolo pusaibao. Tama dagego augwaligo ola mabo po wali pelama, tama augwali dologode bidao. Te dagego tama tibaso da, teda augwali wiegi yai homu pemene elama, tama augwa se tulama se eyu, tama augwali homu sege me egobeo. Tialima augwaligo dage tonaluabo te homu sege ebaso da, teda te tebogo te dage tau me sogobeo.

¹⁸ Dagego gedu haluasa po Godigo da tau somainogo weduao. Dago homugo koneani, te da God gedude dolo bidibao. Tama da tigidali sede dolo bilabo homu ebo dao. ¹⁹ Tama eno homugo godolo mu ebao, te dagego gedu haluasa po Godibolo olama ena tau somainogo yao, tama ena dage bidibo madi polo tamadi asomainogo yao.

²⁰⁻²¹ God aga te da we bidi homu nagame ilibo page bidi elalubao. Agai te dago Genuai Bidi Jisas te gu pagede ma hodolama, tama aga ma bidimainu ilali. Hasia Jisasgo aga digi bidibo ula olo mayu, tama Godibolo ofa tiwai mani, te da we bidi tau somainogo yali. Tama tebogo agai te Godigo te we bidi tau sabo daw wali

gamonabo po te mu daꝝ walali. Tama tiyu, aga te da sipsip tiwai bidibo we bidi tonalubo te polalubo bidi pedalai dao. Tama eno homugo te God agai te tigidali wiegi yai kolesaga dagebolo mao, te dagego agai homu kolesaga wali pabo usu ilimainogo yao. Tama eno homugo me da tomode agai tigidali te aga digi godolo yabo kolesaga tigidali pedalomainogo yao, te Jisas Kraiso nogide tama tiao. Aga genuai nogi te sesemane bidada pabo sogo elalua peyu, elalua paibao, te eno homugo. Mu dao.

Po silagasu wabo po

²² Ama dedeo, eno po bomo elama dagebolo obao, dagego eno e mobo mabo wali pode dwagi yai homu eyu, odao, te eno dagego homu daꝝ ilabo po e pas tomode wai dao. Eno dagebolo e asena tolobo pas te pɛwadage tiwai naga dao. ²³ Eno homugo duga koneao, augwaligo te dago ama Timoti olo tagala palali, tama aga te kalabuse me bidigobeo. Tama aga enaba polo pedalobaso da, teda ena dali da si talua si pelama dage suagasaibao.

²⁴ Te dagego dago te siade da wali po te duga tobolu bidi tigidalibolo me, te tigidali Godigo we bidiba dali te po wao. Te ede bidibo Itali hani Godigo we bidi augwaligo te siade da wabo po te dagebolo tolai dao.

²⁵ Te eno homugo Godigo olo tau siyu mabo wiegi yai kolesaga te dage tigidali dali bidao.

Godigo dwagi yai po buku
The Holy Bible in the Dadibi Language of Papua New
Guinea
Buk Baibel long tok ples Dadibi long Niugini

copyright © 1987, 2001 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Dadibi

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-08-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

f3fb5335-7c77-5120-883d-cc05478d7362